

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési díj: Egész évre 16 frt. — Félévre 8 frt. — Negyedévre 4 frt.
Egy hóra 1 frt 50 kr.

HIRDETÉSI DÍJ: Petit sora 6 kr. — Bélyegilleték: minden hirdetés után
30 kr. — Nyílttér: sora 26 kr.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal

„Magyar Polgár” könyvnyomdája

(Belkőzp-utca 2. sz.)

Megjelenik minden nap, vasár- és ünnepnapok kivételével.

Használhatlan kéziratok nem adnak vissza.

Névtelenül beküldött közlemények nem közöltnék.

KOLOZSVÁR, MARCZIUS 17.

A bukovinai magyarok.*)

Engedje meg szerkesztő ur, hogy jelen soraimmal egy oly kérdésre hívjam fel a figyelmet, a mely felett úgy szólván már egy bevégzett tényt létesített az ország közvéleménye s a magyar társadalom; mely azonban, nézetem és talán sokak nézete szerint, nem egészen helyes mederben halad most megvalósítása felé. Értem: a bukovinai magyarok hazatelepítését.

A bukovinai magyarokban felkeltették a vágyat hazatelepülni. Hogy ezt könnyű feladat volt felkelteni, az nagyon megfogható. Ki ne szeretne régi otthonába visszatérni, mikor ellenséges érzületű idegen elemektől van körülveve, s mikor onnan a távolból a honvágy varázsában sokkal szebbnek és boldogabbnak látja a földet és népét a hova, s a kik közé vágyódik, mint a minők a köznapi körülmények s emberek körülötte?

E nagy vágnak aztán hire ment az egész országban. S a nemzet oly érdelemmel gondolt távoli fiára, mint gondol a szüle gyermekére. mikor idegen földről azt írja neki, „anyám viszont látni akarlak, nálad akarok ott-hont alkotni magamnak; de küldjél egy kis úti költséget!” Persze, hogy megrendültek a keblekben a hurok, s gazdag és szegény sietetett filléreit közadako-

*) Helyet adunk e cikknek, mint különvéleménynek, de megjegyezzük, hogy az abban kifejtett nézetet lapunk nem oszthatja. Szerk.

zásban felajánlani a hazavágyakozók úti költségei fedezésére. Nem is nagyon kérdezte azt idehaza valaki, hogy: okos dolog-e amott a távolban élő honfiainkat hazahívni? Mikor a sziv beszél, az ész szava hallgat.

De hát politikai világban élünk. Mindenből politikát kell csinálni, ha boldogulni akarunk. Feszegessük hát egy kissé a politikai oldalát is a bukovinai magyarok hazatelepítésének. A hazatelepítés barátai, s ma tán a nemzet kilencz-tizedrésze e táborban van, azt állítják, hogy politikai tekintetben is nagy nyereség lesz az Magyarországra nézve, ha ott az Aldunán, hol az oláh és szerb kezét nyújtva egymásnak, érintkeznek s egyesülnek a magyarság ellen, lesz egy erős magyar kolónia e két nemzetiség közs beékelve. Hát ez szent igaz, s nagyon is kíváncs volt, hogy úgy legyen.

De az a kérdés, vajjon éppen a bukovinai magyarság, az a tizezer néhány száz ember, a kik az aldunától a legtávolabb élnek most, menjen ama fontos positiót elfoglalni? Hiszen nézetünk szerint Olaszországból sokkal közelebből lihatnánk be hazatelepülő magyarokat és benn a hazában is van oly vidék elegendő, a honnan rajok mehetnének az aldunához letelepülni, ha csak az a cél, hogy ama positió elfoglaltassék.

Vagy talán czélul tűzték ki azt is, hogy Bukovinában ne maradjanak hazánk fiai, mivel talán ottan nekik már nincs hova terjeszkedni? Hát vizsgáljuk meg ezt a kérdést is. Hogy

Bukovina tulnépes legyen, mikor ott 10,451 □ kilometeren 550,000 lélek, vagyis 1 négyszög kilometeren csak 55 lélek lakik, azt alig lehet elhinni. Tulnépes lehet talán egyes falu határa addig, míg az csak mezőgazdaságot üz.

De ha a faluból város lesz és a mezőgazdasági foglalkozás mellé lép az ipar is, akkor a magyar-lakta bukovinai föld nem lesz tulnépes s hogy az ilyipari tüzhelyek a távol körülöttük levő földeket kibeesülik, azt mindenki tudja.

Az a nézet tehát nem abszolút igazság, hogy a bukovinai magyarok nem terjeszkedhetnek.

Nem terjeszkedhetnek igen is addig, míg meg nem adatnak a számukra az eszközök, hogy a földmivelés mellett az iparüzést is nagyobb mértékben elkezdhessék. De ha ez eszközök nekik megadatnak, akkor igen is hatalmasan fognak terjeszkedni, mert hogy bennök nagy a propagatív erő, sőt hogy egyenesen „prolifique”-fajnak is lehet őket mondani, azt számuknak hatványozott mértékben való eddigi növekedése bebizonyítja.

És vajjon gondolja-e valaki, hogy Magyarországon északra keleti határunk, az a tenger kezdődik, Magyarország nincs szüksége egy előretolt positióra, a mely mintegy őrszemet képezzen akkor, ha a tenger háborog, s a hova a magyar megvethesse a lábát, ha eme háborgás az ország határát elsepréssel fenyegeti?..

Én azt hiszem, hogy északkeleti határunkon még nagyobb szüksége van

a magyarságnak egy ily előre tolt positióra, mint délen. A délszlávoktól kevésbé fenyegeti veszély Magyarországot, mint Oroszország felől, a positiót visszavonni onnan a legnagyobb politikatlanságnak tartanám. Inkább azon kell lennünk, hogy az erősbíttessék. S erre vonatkozó nézeteimet legközelebb fogom előadni.

Az országgyűlési képviselők mentelmi joga tárgyában az igazságügyminiszter a következő rendeletet bocsátotta ki. Az 1878. évben előfordult azon eset alkalmából, hogy egyik országgyűlési képviselő sajtóvétség elkövetésével vádoltatván, a megválasztatása és megbízó levelének igazolása közti időszakban a képviselőház előleges engedélye nélkül ki-hallgatás végett közvetlenül idéztetett meg az illető sajtóbíró által. A képviselőháznak e részben hozott határozata alapján, 1878. évi december 18-án 34794. sz. a. kelt körrendelettel figyelmeztetett volt az összes elsőfolyamodású kir. bíróságokat, hogy addig is, míg az országgyűlési képviselők mentelmi jogának határozottabb körvonalozása a törvényhozás útján bekövetkeznék, ezen jogot kellő figyelemre méltassák, s annak megsértésétől óvakodjanak.

Ezuttal alkalmat veszek magamnak az összes e. f. kir. bíróságoknak figyelmét tudomásra véve azon körülményre is felhívni, hogy újabban a képviselőház folyó évi február 17-én tartott 190-ik ülésében a mentelmi bizottság el, melyben ismételtel kiemelték, hogy a bíróságok a megválasztott országgyűlési képviselő ellen a képviselőház előleges engedélye nélkül fenytő eljárást ne indítsanak, s különösen azon esetekben, hogy ha valamely képviselő ellen mentelmi jogának felfüggesztése után folyamatba tett fenytő eljárás a képviselő mandátumának az országgyűlés berekesztése következtében való lejártáig befejezést nem nyer, s az illető időközben új or-

Tárcza.

A festő és mintái.

— Jules Claretie után. —

Szerencsésebb országok festői, kiknél az ecset nem vándorbot, hanem a jóllét, és hírnév jelvénye, igen érdekes történeteket és történetkéket szolgáltathatnak azokról, kik ecsetjeik alatt megfordulnak. A legtöbb nem egy bizalmas csevegésnek volt tanuja, sőt apró emléket is őrzött meg azon híresebb egyének részéről, kiket műtermében megörökített. Így Reynolds egy-egy tincs haját kért minden szép nőtől, kiket lefestett, s szellemes csevegéseket őrzött meg Johnson Sámuelről és Garrickról, kiket szép képeikben hagyott hátra.

Az ember, ki a festőnek ül, a nélkül, hogy tudná, vagy akarná, egész önfelédten tárja föl lelkét. Bizonyos delejes párbaj fejkli ki közöttük. A festő tanulmányozza mintáit, s a minta figyeli a festőt. Ezért és szellemes öntudatosan-e vagy a nélkül, de a festők közül is sokan mintegy ülnek mintáiknak.

Bonnat Leo egyike a legrokonszenvesebb és hatalmasabb ujkori francia festőknek. Művészetéről csak egy jellemző kis adatot.

Doucet Camille beszélt, hogy egy ízben éppen akkor látogatta meg, mikor az akadémia örökös titkárának élénk, nevető és szellemes arcát kezdte festeni. Egy karosszéken volt a Cogniet Leo képe egy táblához támasztva. Ki-fejezése oly élethű, csakhogy meg nem szólalt. Annnyira, hogy az első pillanatban Doucet egyenesen hozzá tartott, s köszönt:

— Ej, kedves Leom...

Három lépés mulva megállt, de Bonnat magán kívül volt! Hol az a dicséret, mely e csalódással vagy meglepetéssel fölért volna?

A művész állványán éppen Broglie és Aumale hercegek képei voltak akkor; nem rég végezte be a Hugó Victorét, s a Gretyét.

E műteremben kezdte volt meg a Thiers hires képét is. De nem találta elég alkalmasnak a helyet. A szűk és magas lépcső terhére volt az öreg államférfiúnak, s a 18 fok meleg is, mit az orvosok ajánltak neki, a magasban csakhamar lejjebb szállt, vagy emelkedett.

A festő ajánlatot tett, hogy ha a Szt.-György-téren alkalmas a világítás, ő kész mintája lakására költözni. Azzal a kikötéssel, hogy ő a műteremben ott is otthon lehessen, s csak akkor mutassa meg másnak a képet, mikor neki tetszik. A festő ép oly korlátlan ur műtermében, mint a kapitány hajóján.

— Legyen, mondá Thiers, menjünk hozzám!

A festő hamarosan átköltözött.

— Senki se fog a műterembe belépni, ígérem önnek, senki! — biztatá Thiers.

Bonnat különösen Thiersnek nagyon indokolt kíváncsiságától tartott. Akkor még nem ismerte a nőt, kit azután megtanult érdeme szerint becsülni, főleg, miután az ebédeknel mindig férje mellé ültette őt, s így szólt:

— Beszéljen neki a festészetről, mert ez szórakoztatja, hadd felelje a politikát!... Beszéljen vele Rafaelről, Bonnat ur, ez vigasztalni fogja Buffet ur ellenében.

Átköltözés után munkához láttak. Thiers sokat adott a helyzetre. A legtermészetesebb és a legegyszerűbb volt a legjobb. A festő egészen elmerült munkájába, midőn az ajtó csöndesen megnyílik.

Thiers asszony áll előttük.

— Kedves barátnőm, bocsánat, mit keresz itt? mond Thiers átható, pergő hangjával. Tudod, miben egyeztünk meg. Távozz, hogy ne lássalak többet!

— De Thiers, látni akartam, nincs-e szükségük valamire...

— Ej, kedves barátnőm, nem vagyok én gyermek s el tudom kérni, a mire szükségem lesz! Különben is itt van Lajos a szomszéd-ban. Távozz, s ne jöjj ide többé! (Lajos az ő öreg legénye volt, kit jó kedvében kamasznak, gazembernek nevezett s ép ugy szeretett, mint I. Napoleon Constant Walayt, az ő hűséges, vagy tán hűtlen cselédjét, mert nem kísérté el Elba szigetére.)

Thiers asszony távozott, de még egy óra sem telt el, s ismét megjelent az ajtóban.

Ekkor már Thiers hirtelen föl pattan s egy ugrással az ajtóban terem, még mielőtt leszkódó neje átléphetne volna a küszöböt. Keményen tartja előtte az ajtót s éles hangján kikiált:

— Thiers asszony, az ön magaviselete rettenetes, hallatlan! Ha rögtön nem távozik, kénytelen leszek megverni önt!

S hirtelen a festőhöz fordulva, mosolygva szól:

— Lásza, Thiers, ki veri a feleségét! Lásza, mit mondanának holnap ezek meg ezek a lapok a szerencsétlen aggról!

Ezentul Thiers asszony a mondottakhoz alkalmazkodott, s nem ment be többé, míg csak késznem voltak. Sőt még ekkor is Thiers biztatá vidáman:

— Kérlek, kedves barátnőm! Én kérek most! Nagyon meg leszel elégedve... Beme-hetsz! Nem foglak bántani!

Grévy nem volt oly izgatott, mint Thiers. Méltóságosan, nyugodtan elült volna órákig a művész előtt, a legkisebb izgatottság nélkül. Mig ült, Demosthénésből mondott fel a művészeknek görögül. Kimutatta nyelv szépségeit. Pereire Izsák pedig, kibén a művészet egyesült az üzer szellemmel, mindig a zenéről beszélt Bonnatnak. A pénz embere nem

Demosthénest, hanem Beethovent tudta könyv nélkül.

Montalivet, ki élte végperceig megörizte ifjú korából az aranygombos kabátot, Lajos Fülöpörl csevegett egyet-mást; s midőn a köztársasághoz állott, bizonyos büszkeséggel szólt:

— Barátja voltam a királynak, s polgári miniszterei között én voltam a főnemes-miniszter!

Don Carlos, kinek férfias alakját és szép egyenruháját Bonnat oly sikerlten befestette, minden érdemjelét föltette.

— Nehogy kifeledje ezt, mondá egy alkalommal a festőnek, egy különös alakú kis érdemjelre mutatva. Ezt egy spanyol csak igen ritkán viselheti. Jelenleg egyedül magam viselem. Magam is alapítottam egy elkészített ütközet után, mit királyi testvérem ellen vezettem...

— És a melyet megnyert?

— Nem, felelt egykedvűen a trónkövetelő, elvesztettem!

Aumale hercegről a legnagyobb tisztelettel beszél a művész. Igen érdekes történeteket beszélt neki, s előadását igazi francia szellemmel tudta fűszerezni. Egyet abból az időből mondott el, mikor Farre tábornok a hadseregben eltűrtelte a dobát.

— Szavamra mondom, nyilatkozik Aumale herceg kényelmesen a kerevetre dölve, s ujjai közt szívarkát sodorva, sajnálom azt a szegény számarbört, mely oly pergő kiáltá a ra és fla hangokat a puskák sortüzébe... Szeretem a dobokat. Talán van ebben részemről egy kis egoizmus is. Talán a dobok köszönhetem, hogy Marseilletől Párisig meg tudtam őrizni szónoki jó hírnevem. Ugyanis: Afrikából jöttem haza ezredemmel. Kötönőn verekedett, miért is partraszállásunktól kezdve, minden hatóság élénk jött, s szó és virágzáppal fogadott. Csak úgy csorgott a

sággyűlésre képviselőnek választatik, az eljárást tovább csak akkor folytatják, ha a képviselő mentelmi joga az új országgyűlés képviselőháza által felfüggesztetik.

A jogászyűlés állandó bizottsága csütörtökön ülést tartott. Az ülés tárgya volt a harmadik (büntető) szakosztály függőben maradt kérdésének formulázása. Vajkay Károly bevezető beszédében kijelentve, hogy az esküdtszéket életbe léptethetőnek nem tartja. A formulázott kérdést a következő szövegben terjesztette elő: „A népelemnek a büntető jogszolgáltatás körébe vonásánál Magyarországon, ennek jogfejlődésénél és sajátos viszonyainál fogva nem volna-e czélszerű állandó, vagy tanácsos legalább a mostani szakbírói rendszertől való átmenetül, a vegyesbírói rendszert alkalmazni? Ha igen: minő szervezettel és mily hatáskörrel, hatálylával?” Dell'Adami a javaslatl szemben előterjesztette esküdtszéki indítványát a következőkben: „Mikép szabályoztassék a bűnvádi eljárásban az esküdtszékek szervezete és hatásköre? Kivánatos-e a népelemnek részvétele a nem-esküdtszéki büncselekmények feletti bíráskodásban is? és ha igen, mily szervezetben és mily hatáskörrel?”

Sághy Gyula Vajkay indítványát a következők módosított szövegben fogadja el: „A népelemnek a büntető jogszolgáltatás keretében vonásánál Magyarországon, ennek jogfejlődésénél és sajátos viszonyainál fogva nem volna-e czélszerű, legalább a mostani szakbírói rendszertől való átmenetül az esküdtszéki intézményre, s részben talán állandóan is a vegyes bírói rendszert alkalmazni? Ha igen: minő szervezettel és mily hatáskörrel s hatálylával.”

Sárkány József Dell'Adami indítványa mellett emel szót.

Erre szavazásra kerülén a dolog, Vajkay véleménye nagy többséggel elfogadott. Véleményezőkké választattak: Friedmann Bernát, Széll Farkas, Molnár Imre, Fayer László, Dell'Adami Rezső, Beksics Gusztáv, Zoltán Géza, Töry Gusztáv. Előadónak felkérik: Werner Rudolf.

A vélemények benyújtására folyó évi december 31-ike tüzetik ki határidő gyanánt.

Erre tárgyalás alá került a harmadik szakosztály indítványa, a sértett és károsított jogairól a büntető perben. Dell'Adami általánosabb formulázást indítványozott. Csemegi Károly a kérdés eredeti szövege mellett tartott hosszabb beszédet, melyben meggyőzőleg mutatta ki, hogy a kérdés formulázása szükséges. Erre élénk vita támadt, melyben részt vettek Csemegi Károly, Manólovics Emil, Vajkay Károly, Dell'Adami Rezső, Beksics Gusztáv. Szavazásra kerülén a sor, a bizottság az alábbi szöveget, élénk a bizottság indítványa mellett döntött.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése márczius 15-én.

(Tegnapki tudósításunk kiegészítésével.)

Polit Mihály: A legmértvadász szempont ezen törvényjavaslat megírásánál az, vajjon

sok oráció; végig kelle halgatnom mindeniket, s mikor rám következett a sor: „Maire ur,” vagy: „Préfect ur”... az én jó és figyelmes ezredősbom fölemelte pálczáját, s... rrran! a dobok pergése egyszerre elnémított! Meghajtám magam, s éltették katonáimat! És így végig jöttem Franciaországon oráció nélkül.

Lesseps is érdekesen csevegő „minta” volt.

Az egyiptomi alkirály nagyon megszerette a szellemes francziát, s e viszonyok közt, hogy a suzi csatona átszelése nem ütközött nagyobb akadályokba. Az alkirály elhalmozta kegyeivel, ajándékaival és sokszor kiment vele a munkálatokhoz.

Egy alkalommal az alkirály gyönyörű sèvres porcellánterítékekkel ajándékozta meg, társával annak, melyet saját használatára csomagoltatott el az utra. Nehány napi utazás után a pusztákon keresztül, észrevették, hogy az uralkodó porcellánjának egy része összetört, más része meghasadt. A Lesseps ellenében egészen ép maradt.

— Mi az ördögöt csinál ön, hogy edényei teljes épességben állanak? — kérde az alkirály.

— Nagyon egyszerű, Felső! — felel Lesseps büszkén. Magam gondozom. Kivülem más nem nyúl azokhoz.

Tovább mennek. Kis idő múlva az alkirály megszólal:

— Lesseps, hallja, mit jelentenek nekem? A teve, mely máhált viszi, kidőlt. Megrendeltem, hogy cseréljék föl egy erősebbel.

S csakugyan látja Lesseps, hogy egy erős, büszke állatra helyezik máháját. Haj, ez azonban egy még szeliditlen, szilaj állat volt, mely alig érzé hátán a terhet, ugrál, földhöz veri magát, s leveti máháját. A drága sèvres porcellánok a levegőben repülnek, s izreporra törve hullanak a földre.

megfelel-e a javaslat Magyarország jól felfogott cultur-politikájának. Mi a modern nyugoti államokat nem vagyunk képesek imitálni. Ott az állam omnipotenciája a cultura egységének felel meg. Milyen képtelenség volna, ha mi utánózni akarnók Franciaországnak közoktatási rendszerét. Vannak fogalmak, melyekbe nem is tudjuk magunkat belegondolni. Az universalitás egészen más, mint nálunk az egyetem, az ecole normale más, mint nálunk, a lycée egészen más, mint nálunk a gymnasium.

Ha olyanféle convictusokat akarnánk teremteni, hol van a proviseur, a censeur, a repeteur? Hol az állami tutela minden részében keresztülvive. Akarni utánózni valamit, a mi Magyarországnak nem való, bizonyára képtelenség.

És mégis akad ember, akad képviselő, a ki Magyarországot Franciaországgal akarja összehasonlítani. Én Franciaországban éltem, ott sokat tanultam. De valamit eddig még se tudtam, és ezt csak a napokban tanultam meg Grünwald képviselő urtól. (Halljuk!) És t. ház, ez az, hogy a francia patois a francia irodalmi nyelvhez oly viszonyban állana, mint Magyarországon nem-magyar ajku nemzetiségeinek nyelvei a magyar irodalmi nyelvhez. (Ellenmondások.)

Ha valaki ily valamit akarna mondani, ha ezt egy képviselő a keletreméliei parlamentben kockáztatná, megbocsátható volna, de ha magyar parlamentben fordul elő, nem fogadhatom el. Grünwald t. képviselő urnak aggodalmi vannak Magyarország jövője felett. Ő azt mondja, hogy a nem-magyar ajku népfajokat magyarosítani nem lehet, a tömeget magyarosítani nem lehet. És azt mondja, hogy ha nem vagyunk képesek a középosztályokat, a miveltsztyályokat magyarosítani, akkor Magyarországnak jövője nincs.

No, t. ház! ne tessék nyugtalankodni, Magyarországnak ezredéves történelme volt, a nélkül, hogy a cultura assimilatióját, a cultura egységét keresztülvitte volna, sőt nem is kísérelte meg, (Közbeszólás: Rosszul tette!) és erős meggyőződése, hogy Magyarországnak jövője lehet a nélkül, hogy a cultureegység létre jönné. De vannak nekem is aggodalmaim, hogy ha azok az eszmék, melyeket Grünwald t. képviselő ur terjeszt, érvényre jutnak, akkor Magyarországnak jövője talán kockáztatva van. (Derűtlenség.)

T. ház! A szövegben levő törvényjavaslat azon rendszernek kifolyása, mely elzött három vagy négy évvel e házban inauguráltott, mikor a magyar nyelvnek bevezetése a népiskolába dekretáltott. A nemzetiségi képviselőknek e vitában tulajdonképen nem is kellene részt venniük, mert akkoriban mi mind egyenlőn reményeltük, hogy a tapasztalás nekünk adott igazat, hogy nem czélszerű és hibás az egész rendszer. Ha most mégis felszólalok — ez legalább az én nézetem — az csak azért történik, hogy bizonyos tényeket konstatáljunk, milyen ugyanis ezen rendszer: a cultur-politika Magyarországon?

Az ugynevezett államnyelvek kiterjesztése által Magyarországon cultureegységet teremteni. Lássuk, helyes-e maga ezen kifejezés: államnyelv? E kifejezést más nyelvre fordítani lehetetlen, azért, mert annak értelme nincs,

nincs pedig értelme azért, mert nincs benne logika. Nincs a világban állam, mely ezt a kifejezést használja. Ha a francziának azt mondjuk: „langue d'état”, az angolnak pedig azt: „language off state” megáll és azt kérdi, mi ez? A népeknek, a nemzeteknek van nyelvük, de az államnak, mint olyannak, nyelve nincs és nem is lehet. (Mozgás és ellenmondás.)

A „Staatssprache” ez nem is német kifejezés, mert a német csak „Amtssprache”-t ismert és a Staatssprache csak becsempészett kifejezés Ausztria-Magyarországból. Van angol, van francia, van német nyelv és ez az illető népeknek hivatalos nyelve. Mihelyt az állam tullépi azon spherát, mely a népeké, ott mindjárt megkezdődik a nyelvi kényszer. Igaz, t. ház! vannak kisebb és alacsonyabb fokú álló népek, melyek egy magasabb culturán álló népnek cultur-nyelvét bizonyos határig elsajátítják, de az sohasem történik az államkényszer által, hanem azon vonzerónél fogva, melyet minden magasabb cultura a társadalmi és az állami életben gyakorolni tud.

Én tisztelt ház! praegnans példát mondok. Oroszországnak nyelvi kénysze a volt lengyel tartományokban semmi sikerre nem vezetett. A lengyel származású orosz hivatalnok csak annyit tanul meg az orosz nyelvből, a mennyi neki szükséges a hivatalában; de mihelyt kimegy a hivatalból a társadalmi életbe, ott az orosz nyelvnek semmi terjedése nincs. Ellenben Ázsiában, az ázsiai tartományokban az orosz nyelvnek óriási nagy terjedése van; úgy, hogy Európában nekünk fogalmunk sincs róla. Azon kisázsiai népek, mihelyt olvasni és írni megtanulnak, mihelyt az európai kabátot felveszik, mindjárt oroszok akarnak lenni.

Pétervárott az a mohamedán tatár, a ki mint pincér szolgál, vagy a gruz és mingreli herceg, a kinek palotája van Moszkvában, tetőtől talpig orosznak tekint magát. Miért van az, hogy Lengyelországban oly elmentálásra talál, Ázsiában pedig oly könnyen megy az oroszítás, daczára annak, hogy a nyelv-kényszer nagyobb Lengyelországban, mint Ázsiában? Azért, mert a lengyel cultura ott magasabb, erősebb. Mig ellenben Posenben a lengyel cultura nem versenyezhet a német culturával, daczára annak, hogy a német nemzet, a nagy német birodalom azon parányi lengyel kisebbségnek az iskolákban több szabadságot ad, mint nekünk itt Magyarországon van, a ki pedig többségben vagyunk. (Derűtlenség.)

Menjünk tovább, t. ház. Elsass, az német tartomány. Mikor én Elsassban utaztam, azt gondoltam, hogy a bánati svábok közt vagyok, amíg a német tartományba nem lépünk, ott a svábok az államkényszerrel felveszi, már nem akar német lenni, hanem francia. Párisban az elsassi jogászokollégának, hacsak tréfából mondtam volna, hogy németek, ez a legnagyobb sértés lett volna. Miért van ez? Vajjon az állami, a nyelv-kényszer teszi ezt? Nem uraim, hanem a magasabb civilizatio, a magasabb cultura vonzereje.

De ne menjünk oly messze. Vajjon azon bódításokat, a melyeket a német nyelv és irodalom a társadalmi életben tett, állami kényszer alatt tette azt és nem a magasabb cultura?

Azért én azt mondom, tessék a magyar-

nélkül, úgy, hogy Bounat bele fáradt, s kérte, hogy pihenjen.

— Ej, ej! — felelt a költő — uralkodnunk kell gyöngeségeinken!

S tovább is mozdulatlan maradt.

— Vajjon hol járhat ilyenkor a költő esze? — kérde magában Bounat nem egyszer.

— Hol? — mondá azután gyakran, midőn ez alkalomra visszaemlékezett; azt nem tudom. Hanem annyit láttam, hogy órákig elült mozdulatlan, mint egy oszlop, s csak égő szemei hirdették, hogy szelleme olyankor is működött, mint a belső tűz.

Tussai G.

Pókhálók a kocsiban.

Vannak bizony pókhálók kocsik is. Nem a máramaros-szigethi rozszant bérkocsikat értem, mert hát azok között nem igen vannak olyanok, a melyekben pókháló nem lepné el a molyrágtá vákosokat s a szútte fűdeleket. Mert hát a pókok tudvalevőleg a minél lassabb mozgású, sőt épen mozdulatlan dolgokat szívják tele finom hálókikkal. Isten mentes! Nem akarom a kolozsvári bérkocsik jó hírnevét sem veszélyeztetni.

Tud meg szíves olvasóm eleve, hogy én nem a ma is döcögő kocsikkal bibelődöm. Azok hadd járjanak és járják le magukat épen úgy, mint az a régi, rozszant, kerekettört, fedelet elkopott árva jószág, mely ott korhad, ott porlad egy bedőléssel fenyegetőző kocsiszin sötét odújában.

Ezt a régi szolgát szeretem én nagyon. Nem az én portámon nyugosza ki fáradalmait, hanem másnak a tanácsján.

Kicsit furcsa ugyan, de én bizony minden héten meglátogatom. Az öreg Gombás bácsi — mert hát ez a gazda neve — mosolygva veszi le előttem zsiros kalapját, mi-

ságra nézve megteremteni azt a vonzerőt, mely a társadalmi életben és ezer factorokban nyilvánul, tessék általában magasabb culturát szerezni és akkor önöknek nem szükséges állami kényszer. (Mozgás.)

Miben áll t. ház a mai culturpolitika Magyarországon? Abban, hogy az állam nem magyarajku nemzetiségeknek culturáját elnyomja, a nélkül, hogy ő képes volna egy nagyobb, erősebb culturát teremteni, mely nemcsak a nyelv kiterjedésében, hanem más erősebb factorokban rejlik.

Én azt óhajtom, hogy legyen kormány, mely a nemzetiségeknek culturáját támogatja, és nem gátolja, mert ez nemcsak hiba, az bűn a cultura ellen. És akkor, ha egyszer oly kormányunk lesz, meg vagyok győződve, hogy a régi egyetértés, barátság, testvériség, a régi szellem újra be fog következni.

És mivel a szövegben levő törvényjavaslat ezen szellemmel ellenkezik, miután a nem-magyarajku nemzetiségek culturája ellen van irányozva, én azt a részletes tárgyalás alapjául nem fogadom el.

Grünwald Béla: A t. képviselő ur beszédében egy képtelenséget fogott rám, s annak következtében a gúny lugjával öntött le. T. ház! Ha én beszédemben azt mondtam volna, a mit ő rám fogott, ezen procedurát valóban meg is érdemeltem volna. Hanem én beszédemben egészen mást mondtam, t. i. azt, hogy Franciaországban a közös cultura, a közös irodalmi nyelv az alsóbb rétegekben nagy faji és nyelvi különbségeket takar el, és azt hiszem, hogy a ki Franciaország viszonyait ismeri, ezt igaznak és helyesnek fogja tartani. (Ugy van!)

A ki pedig tudja, hogy Franciaországban van egy breton nyelv, volt elsass nyelv, a hol németül beszéltek, hogy van Provence, a melynek nyelve egészen eltűnt a francziától, ott vannak a baskok a pyrenaei völgyekben, (Ugy van!) az előtt tisztában áll, hogy a közös irodalmi nyelv csakugyan ezen nyelvi különbségeket eltakarja. (Ugy van!) Megengedem, t. ház, hogy a képviselő ur hosszabb ideig lakott Franciaországban, de ha ezen dolgokat nem látta, észre nem vette, akkor foglalkozhatott igen hasznos, és megengedem, igen kellemes dolgokkal is, de nem foglalkozott Franciaország ethnographiai viszonyai-val. (Ugy van! Tetszés.)

A képviselőház ülése márcz. 16-án.

Napirend: a középiskolai oktatásról szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Csanády Sándor kijelenti, hogy a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat rosszakaratu, jogtipró és reactionárius jellegű, melyen keresztül vonul Tisza nemzetellenes, romboló, jezsuita szelleme. (Derűtlenség) Meggyőződött ebből szóló, hogy a miniszterelnök már nemcsak politikai, hanem egyházi téren is hitehagyott.

A javaslat megfosztja e haza polgárait millióit egyházi és önkormányzati jogaitól s csak azért, hogy az önkényuralomra törekvő kormány minden egyházi és iskolai ügyekben rendelkezési jogot a maga kezében összpontosítson, hogy a miniszterelnök azon férfakra, kik az egyházi és iskolai ügyek ren-

kor én a kocsiszin felé tartok, a vén Bodri hozzám simul, egyet csahint s aztán előre bandukol a rozszant szerszám felé. Tudja már a hü állat, hogy én is arra tartok. Ő aztán lehasal a rozoga kocsi alá, én pedig szépen megnézem annak minden zöge-zugát. A kerekéből bizony a küllők már rég kifelé állnak, a rugóját befűdte a rozsdá, a rudja csonka, a földelén be-becsorran a lyukas szin földelén át becspepőg eső s sokat rontana a belsején, ha volna mit. De már azon ugyan nem sok kárt tehet. Oda van az is egészen.

Csak a lámpásának töredezett üvegén látható még a szám: 11. Ez volt a maga idején a tizenegyes bérkocsi.

Mástól bizony el lehetne szegény. Csak én és a pókok szeretjük... mert hát mind a ketten nagyon finom szálakból szőttünk. Ők hálókát, én reményeimet.

Mi még be-be nézünk a belsejébe is. A mig a Bodri ott a lábaimnál bóbiskol, addig én szépen, óvatosan leülök a kopott párnákra s aztán... elgondolkozom.

Egy-egy pajkos szellő betör az üvegtelen ablakon és meg-meg remegteti a pókhálók finom szövédékeit. Azok aztán elkezdnek mesélni. Olyan édes-bús történeteket zizegnek ott füleimbe. Bizonyosan az ócska bőrpárnáktól hallották.

Hallga, hallga! A pókhálók mesélnek.

Az egyik pókhálót szép, karsu termetű, aranyos-zöldes színbe játszó pókocská fonta. Ez a pókháló ezt mesélte:

— Rég volt, talán nem is igaz; a kocsi párnáin egy karsu ifju, s egy deli fiatal leányka ültek. A lányka haját illatos-virágfüzér övezte, karsu derekán és lenge termetű habos fehér selyem ruha omlott alá, operajki vidáman mosolyogtak. Az ifju hévvel legeltetvé rajta tüzes szemét, s bár ajka a nagy boldogságban egy szót se tudott kiejteni, arcán ott tündökölt a meglepődés. Szótlanul ültek

dezésével foglalkoznak, befolyást gyakorolhatnak, hogy sorakoztassa őket nemzetgyilkos politikájához. (Nagy nevetés jobbfelől), hogy eszközül használja bűnös törekvéseinek keresztültelére. (Nagy derűtség. Mozgás jobbfelől.)

Elnök: Kérem a t. képviselő urat, méltóztassék parlamentaris kifejezéseket használni. (Helyeslés jobbfelől.)

Csanády Sándor: Ha igazat mondok, azt kimondom, még ha a hóhér pallosa van is fejem felett. (Nagy derűtség.)

Elnök: Azt hiszem t. képviselő úr, hogy nálunk a hóhér pallosáról beszélni nem egészen a helyzetnek megfelelő dolog, mert ilyen nem lehetséges. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Ezért kérem a t. képviselő urat, méltóztassék parlamentaris kifejezéseket használni.

Csanády Sándor folytatva beszédét kijelenti, hogy a jelenlegi miniszterelnökben nem képes felismerni azon Tisza Kálmánt, ki az 1860-as években a protestantizmus jogait kész volt bármily áldozattal is megvédeni. Most azonban szentségtelen kezekkel akarja megsemmisíteni minden hitfelekezet önkormányzati jogait. Ilyen merénylet végrehajtására, mely minden kritikán alól áll, csak olyan kálvinista jezsuita határozhatja el magát, mint a milyen a miniszterelnök. (Nagy derűtség.)

Szólok a törvényjavaslatot, mely a helyett, hogy az önkormányzati tét tagítaná, azt még szűkebb korlátok közé szorítja, általánosságban sem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Román Sándor helyesli a kormánynak a nemzeti cultura emelésére célzó törekvését. Elismerőleg nyilatkozik a közoktatási miniszterről, ki a középiskolára nézve nem bocsátok kisérletekbe, hanem ragaszkodik a classicus irányhoz, mely a nemzet történelmi fejlődésével összeforrt.

A törvényjavaslat 7-ik szakaszában foglalt azon intézkedésre nézve, mely a nem-magyar tannyelvű tanintézetek 7-ik és 8-ik osztályában a magyar nyelvet magyarul előadati és az érettségi vizsgálatot szintén ezen nyelven leteendőnek rendeli, hasznosnak és szükségesnek tartja és biztosítja a házat, hogy a románok ebben nem hogy sérelmet találnának, hanem ezt a maguk jól fölfogott érdekében helyes intézkedésnek tartják. (Helyeslés.)

De már ezen a románok túl is mentek, mert pl. egyik gymnasiumban nemcsak hogy a hetedik és nyolcadik osztályban, hanem már a harmadik osztálytól kezdve a magyar nyelvet magyar szövegű könyvekből tanítják. Sőt két tárgyat, a történelmet és a földrajzot az első osztálytól fogva magyar nyelven tanítják.

És a mikor ezen kezdeményezést tették, mivel felett a közoktatásiügyi miniszter? Aztal, hogy éppen azon évben az osztrák abszolút kormány által a tanulmányi alaphoz az ötvenes években engedélyezett segélyt ezen gymnasiumtól megvonta. Pedig ez volt az egyetlen egy román nyelvű tanintézet, mely az államtól némi segélyben részesült.

Az érettségi vizsgálatra nézve szintén egy véleményen van azokkal, a kik helyes intézkedéseket mind a nyelvre, mind a tanítás eredményére nézve óhajtanak, s ebben a tekintet-

ben csakis egy észrevétele van, hogy t. i. a törvényjavaslat azon intézkedése, mely a bizonyítványok kiállításáról szól, annyira perhorreszkálja a nemmagyar nemzetiségek nyelvét, hogy a magyar szöveg mellé nem ezen nyelveket, hanem a latin nyelvet rendeli alkalmaztatni.

Szólok nem tudja, vajjon gyűlöletből, vagy miből származik ez, de mindenesetre az lealázó, hogy egy oly nyelvet használjanak ott, mely nem azon nemzetiségnek a nyelve, csak azért, hogy azon tanintézetnek a nyelve, mely közokmányok által biztosítva van, elnyomassék. De szólok reméli, hogy a részletes tárgyalásnál e bajokon segíteni leszek.

A 6. §-nak a magyar nyelvre vonatkozó részére megjegyzi, hogy a magyar nyelv tanítására fordított órák száma tulságos.

Az első osztályban hat, a másodikban öt, a harmadikban négy, a negyedikben négy, az 5-8-ik osztályban három, tehát összesen 31 órát fordítanak a magyar nyelv tanítására, holott a román nyelvre, mely az intézet tannyelve, osztályonként csak 16 óra, tehát csak fele fordítatik. Van azonkívül még egy hiánya a törvényjavaslatnak, t. i. ő azon vidékeken, a hol a lakosok túlnyomó száma nem magyarajku, az illető vidék lakosai nyelvének megtanulására ugyan vannak tanintézetek, de ezen nyelvek tanítása ott mindamellett, hogy azokra tekintettel van, nem kötelezett.

Mi következik ebből? Az, hogy a nemzetiségek nyelve egészen elhanyagoltatik. Továbbá vannak intézetek, a hol oly tanárok alkalmaztatnak, a kik a vidék nyelvét nem ismerik, pl. a lugosi gymnasiumban, a mely félben megyei, félben állami felügyelet alatt áll, felvidéki tanárok alkalmaztatnak, a kik a román nyelvet alig ismerik hűbélből. Már most hogy fognak ezek eredménytelül működni, midőn nem képesek a magyar nyelven előadott tantárgyakat a fiataloknak megmagyarázni.

Áttérve a törvényjavaslat politikai szempontból való bírálására, kijelenti, hogy az centralisatióra, miniszteri omnipotentiára vezet és ha ez nem nyert volna oly praegnans kifejezést a törvényjavaslatban, szólok talán hajlandó is lett volna elfogadni. De a vetőjog, a mi a biztosnak adatik, oly valami, a mit ő a surlódások kiapadhatatlan kutforrásának tekint és épen a kik a törvényjavaslat mellett felszóltak, ha az törvénynek válik, lesznek az elsők, kik e miatt feljajdulnak és nemcsak a kormánnyal fognak viszálni, hanem a ház elé is jönnek majd panaszkaikkal.

Meg fog gyűlni a kormánynak bann minden felekezeti és mi hasonlókban, hogy folytonos izgatottságban tartatnak a kedélyek akkor, midőn erre semmi szükség nincs. Inkább azt kellene elősegíteni, hogy nyugalmasan fejlődjen a tudományosság.

Nemzetiségi szempontból a törvényjavaslatnak a nyelvre vonatkozó intézkedései iránt aggályai nem volnának, hanem aggályai vannak annyiban, a mennyiben, ha a felekezeti autonómiából a nem-magyarajku felekezetiségek kiforgattatnak, akkor természetesen az erőszakos magyarosítás következik be, a mit ugyan senki bevallani nem mer és nem akar, a kormány legkevésbé, de mindnyájunk előtt nyílt titok, hogy ez a törvényjavaslatnak egyedül célja.

szíve hevesen dobogott. Igen, hisz' ott az ő keze kezében, karja karján nyugodott. Néha néha egymásra néztek. — Egy forró kérszoritás, egy kérszók s aztán a kocsi elrohogott. Semmi kétség, az ifju szerelmes volt. A kocsi párnák sok mindent láttak már. — Aztán jött egy nap. Az az éjhajú lány kocsiába szállt ismét és elutazott. Mikor a vas-ló utolsó fütttyentett, az ifju, tán balsejtelemtől gyötörve, lehanyatlott a kocsi párnáira és keservesen sirt. Az ostar pattogott, a kocsi zörgött s ő otthon maradt egyedül.

Ezt mesélte a harmadik pókháló. Aztán jött egy nagy szélvihar. Bedördült a kocsi belsejébe s ijeszten megrázta a korhadó fűdelet.

A szél sivitására fölrezzent a nagy, barna kereszt-pók, ide-oda szaladgált hálóján s a háló elkezdett mesélni:

— Egy napon ismét ott feküdt az ifju a kocsi párnáin, csak hogy halottan. Szívét egy golyó járta át, s keblén ott volt, vérbe ázva, annak a lánykának az arc képe. A hanyatló nap vérvörös sugarai ráestek halvány arcára, s gyémántként megcsillogtatták azokat a könnyeket, miket rá atyja s anyja hullatának. Azok a könnyek egy egész élet reményét mosták le. Most vitték a kórházba boncolni. Az ostar pattogott, a kocsi zörgött.

Lám, lám, ezt mesélte az utálatos kereszt-pók hálóján. Hadd szagatom le... de nem, ... tán tud szebb mesét is.

Oh én ezután is eljövök a rozzant kocsihoz, a pókháló meséjét hallgatni.

Én jól tudom, hogy a boldogság olyan könnyen szétfoszlik, mint a pókháló.

Erre tanítottak meg engem a pókhálók a kocsiiban!

Szemerjai Béla.

Szólok ezután elmondja, hogy mennyire üldöztenek a román hivatalnokok s a kormány is hozzájárul ehhez. Áttérve az egyes szónokokra, Herman beszédére megjegyzi, hogy nem akar vele szemben egy drasztikus latin közmondást idézni, mert tudja, hogy a latinismust nem szereti, de viszont szólok sem pókász s így nem helyeselheti azon vivisectiont, melyet Herman véghez akar vinni a nemzetiségekkel.

Hivatkozik a románokra, kik megtették kötelességüket, midőn Kenéz Pál alatt (Zajos felkiáltások: Kinizsi Pál az!) küzdöttek a hazai ellenségei ellen. Nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Elnök: Herman Ottó képviselő ur személyes kérdésben kíván szólni.

Herman Ottó: T. ház! Román Sándort képviselő ur a latinításra vonatkozólag úgy fejezte ki magát, hogy ha én nem szeretem a latinítást, ellenben szeretem a pókászatot, akkor az igen tisztelt képviselő ur viszont ki nyilatkoztatta, hogy nem szereti a pókászatot, de szereti a latinítást.

Hát én a t. képviselő urnak, miután már oly annyira latinnak tartja magát, meg kívánom jegyezni azt, hogy a klassicus latinítás egyik legkiválóbb repräsentánsa, Ovidius Metamorphosisaiban az Arachne történetét egyenesen az ő pókászati studiumaiból merítette. (Derűtség a szélsőbaloldalon.) hogy azonkívül a pókászat, mely Bukarestben lehet még egy igen megvett tudomány, sőt talán még daczai részekben is, Linné óta Thorellis alapművei szerint latinul van írva. És a t. képviselő ur nem fogja nekem bebizonyítani tudni, hogy azt, a mit én a latin nyelvről mondtam, a latin nyelvnek, mint tudományos tárgynak megtagadására mondtam volna.

De tartozom megjegyezni a t. képviselő urnak egyszersmind azt, hogy igenis van a latinításnak egy bizonyos faja, mely nekem nem kell s az, az a latinítás, melyet a t. képviselő ur és számos társai dáco román latinítás alatt országszerte árulnak. (Derűtség és tetszés a szélsőbalon.)

Elnök: Orbán Balázs képviselő ur szintén személyes kérdésben kíván szólni.

Orbán Balázs: T. ház! Az előttem felszólt Román Sándor képviselő ur egy közbeszólásomra azon megjegyzést tette, hogy az én elődöim hívták volna be Mihály vajdát. Miután talán a t. ház tagjai előtt nem elég ismeretes azon tény, bátor leszek azt felvilágosítani pár szóval. (Helyeslés.)

Tudjuk azt, hogy az erdélyi fejedelemség korában az erdélyi fejedelmek voltak azok, a kik az akkor a török által legázott oláhságot támogatták és igen gyakran a törökök dúlása ellen meg is oltalmazták.

Ezért a hála az volt, hogy a midőn Ausztria az erdélyi fejedelemséget legelőbb el akarta foglalni és Bástá alatt seregeket küldött, a havasalföldi oláhok voltak azok, kik a magyarosított irtó és az erdélyi fejedelemséget megsemmisíteni akaró Bástának zsoldjába állottak és Mihály vajda egy reggel beütött Erdélybe. A székelyek — mert hiszem, hogy a képviselő ur nem személyemet, hanem a székelységet általában értette — akkor nem hívták be Mihály vajdát, de miután a 3-ik osztály, a gyalogosok osztálya el volt nyomva a felső osztályok által, az ő felszabadító proclamatiójára egynehány ezer, igaz, hogy Mihály vajdának seregébe lépett és azon egyetlen győzelmet, a melyet az oláhok a világtörténelemben föl tudnak mutatni, (Derűtség) nem oláhok, hanem a hozzájuk csatlakozott székelyek vívták ki. (Élénk derűtség.)

De ezen pillanatnyi tévedést a székelyek azzal tették jóvá, hogy a midőn Mihály vajda dálni kezdett az országban, — miként ő 1848-ban is tettek, épen a székelyek voltak azok, a kik Mihály vajda seregét csufosan kikergették az országból. Tehát a székelyek nem hívták be Mihály vajdát, hanem úgy volt, hogy az önök szerint nagy hőst csufosan kiverték az országból. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Steinacker Ödön hosszabb beszédben bizonyítja, hogy a törvényjavaslat az államhatalomnak tulságos befolyást enged a felekezeti autonómiába. Sorban polemizál az egyes szónokokkal s végül kijelenti, hogy Gull háttározati javaslatát pártolja.

Végül Mezei Ernő szólt a javaslat ellen s most Tisza Kálmán tartott egy polemicus beszédet, a vita többi részében mondottak egyenmelyikére reflektálva. A ház mély csendben s meg-megújuló tetszésnyilatkozatokkal fogadta a kormányelnök igen sikerült replikáit.

Simor János hercegprímás beszéde.

(Tartotta a Szt.-István társaság évi közgyűlésén.)

Tudósokhoz, írókhoz, a tudományok művelőiehez, az irodalom pártolóhoz intézem igénytelen szavamat, oly tárgyra híván fel figyelmüket, mely a katolikus elmék legkedvesebb tárgya volt egykor, de melynek hiányát, kivéve egy-két boldogabb helyet, a világ küzdelmeiben fölülte érezzük, mely hiányt Szent-

séges Atyánk XIII. Leo pápa, három év előtti nagyszabású „Aeterni Patris“ körlevelében megnevezett, s e tárgy: keresztény bölcsészet, a tudós világban.

Nem mint tudós férfi, hanem mint Krisztus helytartója szólt és intézkedett a szent atya, szent hivatásának magaslatáról a támadó erők nem igazolt emelkedését, a véderők sajnos elégtelenségét, a hit és a bölcsészet közötti természetellenes szakadást abban fedezte fel, mer, nincsenek az igaz, a keresztény bölcselmben szabatosan iskolázott elméink; mert hiányzik manapság a tudományok összhangzatának szülője, az igaz kereszténybölcsleumi rendszer, melynek feladata volna a tudományok családi tűzhelyén ápoló, rendező, anyaként mindazt, mit a tudós munkások tudományos kutatásaikból, mint jogos szerzeményt a tudományok családi tárházába időnkint behordanak, az igazság fényében s rendjében megőrizni.

Nem volt elég a szent atyának az apostollal inteni: „Senki se csábítson el titeket haszontalan szavakkal“ (Ephes 5.): Ő a védvet, a fegyvert is kézbe adta, említett körlevelében az Aquinói Szt. Tamás bölcselmi rendszerének tanulmányozását s használatát ajánlván.

Mi, a katolikus egyház hívei, egy családnak gyermekei vagyunk, az egyház szavára hallgatva, gondolataink, cselekedeteinkben, az egyház csilhatatlanságában osztozunk, ennél fogva mi a hit terén egy nyelvezettel — pulus unius labii — egy életszokással — qui facit unius moris in dome — birunk: megtartván azonban mindenki egyéni sajátosságait az életnek ama tágas mezein is, mely a tudományok országának mondatik.

Meghozza ezt is a keresztény bölcselmi rendszer, melynek alkotója Aquinói Szt. Tamás, sőt több, a tudomány hatalmas eszköz levén az ember és társadalom tökéletesítésére, e bölcselmi rendszer tanulmányozásával, a tudományok egész országát lehetend meghódítani céljukhoz, mely az embernek is végcélja, az istenhez visszavezetni.

Descartes a XVII-ik század elején renaissance-nak nevezett, de mindig a halottak alakjaival játszó korszakkól legalább a gondolatot — cogito — örökölte: már-már ez is elvesztett, mert gépiesen kiugró villanyfényhez, a veséken átszűrődő gépies lecsapódáshoz hasonlítva, az anyag szükségképeni módozatának lenni állítatik.

De ha a gondolat gépies, minél inkább az akarat, a cselekedet? Hová lesz a szabadság és felelősség, mely nélkül embert, családot, államot, társadalmat, gondolni sem lehet.

A szent Atya az ész, az erkölcsi méltóság, a tudományosság céljának, tekintélyének megmentésére, minden szellemi működés biztosítására a katolikus tudósoktól is mellőzött, de soha meg nem zárt, soha meg nem döntött bölcselmi rendszert hozza vissza, s épen azon pillanatban, mikor az önálló bölcselme az ő legutolsó érvét játszotta ki, mikor a gondolat anyagi gépiességében átalán a tudományok lehetetlenségét állapította meg.

Nagy tévedések az elmékben mindenkor nagy romlást szüleményeznek az életben. Törvénytelenség a gondolkodásban, féktelenséget szül a társadalomban s nincs mentség, mert a helyes gondolat, mert az okos szó ily elméknél alkalmas talajra nem talál.

Felszabadítván önmagát az ész, nemcsak az egyház, vagy az állam tekintélyétől — hanem a közérzék, a romlatlan egyetemes emberi ösztönytől, sőt a veleszületett gondolkodási törvényektől is, mikor okozatot ok nélkül lenni tanította; minden hatalom, minden tekintély, minden rend és szabály, még a józan ész is mint teher, mint korlát, mint a szabadság ellensége gyűlöletessé lett, mely elméleti működésnek végső és következetes lehozása az anarchisták szózata: Sem isten, sem mester, sem vallás, sem törvény, sem család, sem állam, sem jog, sem rend — mi maradjon tehát? a semmi — a nihil, melynek nevét viselik.

Milyen a tudomány, milyen az irodalom, szóval milyen az észjárás, olyan az állami és társadalmi rend és erkölcs.

Minden tudományos vizsgálatnak, minden elméleti alkotmánynak correctora a meglevő tárgy, a meglevő tény, szóval az élet, ha csak ábrándok után nem akar a tudós indulni. Bárki a bölcsészek közül inthet, az irány veszélyességére figyelmeztethet: inkább inthet az egyház, a szellemi és erkölcsi fejlődésnek saulettét vezére, s mikor int, nem akadályozza, hanem biztosítani akarja a haladást. Az egyes daczos a maga kárán tanulhat; de hogy az egész tudományos világ, az egész társadalom e próbára essék, az egyház soha nem fogja megengedni, mert az elmék vezérletéről, ez levén rendeltetése, soha nem fog lemondani.

Küzd a család, küzd az állam; küzd az egyház, hogy az elméket felderítve, a helyes gyakorlati ösvényen megtartsa, a kötelességekben és a jogban megiszlárdítsa; de a cél igen magas, a küzdelmi térien tágas, a szövegek szétalanok. E nagy munkára a hármass isteni hatalom gyakorlói egyesek segélyére szorulnak.

Hozzánk csatlakozik a lángelméjű, a nemes buzgalmu tudós — mint önkéntes harczfi, a ki szóval vagy tollal szintén az elméket,

szintén a lelkeket keresi, hogy oktassa, hogy felvilágosítsa tökéletesítse. Ő nem tartozik a szigorú fegyelmi hadsereghez, de szabad kirándulásaiban, kutatásaiban a fővezér céljait mindig figyeli, s a hadsereg feladatát könnyíti. Neki nincs alattvalója, de van követője, nincs fenytő, nincs javító hatalma, de van tehetsége, ebben van küldetése az Istentől, megvan nála az igazság hódító, meg van a nyelvezetnek csábító ereje, — ő a család, az állam, az egyház után első a sorban, s megőrizve írói erkölcsösségét, hogy a hármassz. isteni eredetű hatalmat küzdelemben segítse, nagy lesz tekintélyben, befolyásban, tanító szavát az érintett hármassz. hatalom kezelői is felkeresik, készséggel elfogadják, a késő nemzedék pedig „atyá” vagy „mester” névvel tiszteli.

Ily tudósokhoz s ily írókhoz fordul a Szentatya „Aeterni Patris” körlevelében, a tudományos elmék irányát biztosítani akarván, az elmék oly gyászos eredményű kalandozásai után, kiindulási pontul Sz. Tamás bölcsészeti rendszerét ajánlván.

Elévesedett már a gúny, elmosódott a rágalom, mintha az egyház a bölcsészetnek, a tudományos buvárlatoknak, a természeti jelenségek édes megfigyeléseinek barátja nem volna.

Czáfolatul áll a szent Atya eme körlevelé, czáfolatul egy másik intézkedése, miszerint a hitküldérek, a világ minden rejtekeiben tartózkodva, egyházi tudósításai mellett az emberi ismeret minden ágaira terjeszkedjenek ki.

A tudomány hatalmas eszköz az ember végcéljaira, tehát, ha a religio, ha az egyház a tudományt elvetné, önmagát tagadná meg; de megszűnik a tudomány tudomány lenni, ha a religiót elveti s nélkülözi. Nem tudomány az, mely harcol a hit ellen, hanem éppen annak hiánya. A religio az egész embert, tehát elmetehetségét is műveli, az Istenhez vezető és megszenteli. Valamint az élet-szentségben az akaratra, úgy a tudományokban is az észre, megállapodás annyi, mint hanyatlás.

Szólt az Isten maga, szólt küldöttjei, utóljára szólt Ő szent Fia által, de mindezekelőtt szólt a teremtés tényében az emberi észhez, — az emberi ész csak egy, s természete levén minden ismereteit összhangzásba hozni, a természeti és a természetfölötti világ és rend elkerülhetetlenül bölcsészetre vezet, sarkalja, kényszeríti őt s az ész, ha csak tévely vagy roszakarat fogva nem tartja, a keresztény hithez szövetségre van hivatva, rendelve.

Epen, mivel a ker. hit eszes lényt, tehát józan gondolkodást tételez fel, épen mivel néhány legnagyobb horderejű természeti igazságok, a hitközlekedések közé felvették, a ker. hit nem lehet nem a tudományok pártfogója.

Az ész, a bölcsészet, a tudományok e királynéja, a végső okok és a végcél miatt a hithez közeledik, vele örökös kötelékben marad. Házasság ez, melyben a sok és hosszadalmas pörlekedés után a házassági kötelék sértetlenül megmarad, mert Isten műve.

Istentől van a hit, Istentől az ész, mindkettő csak egy végcélra lehet hivatva.

Az egyház, mivel a keresztény hitben az igazságok új és természetfölötti rendjét állította az emberi elme elé, soha nem volt bölcselen nélkül. Alexandriai Kelemen, a kelet és nyugot összes elmevivmányait bírva, ama bölcsékhez irányozhatta írott szavait, a mit ti hasztalan kerestetek, a mindenségnek fölismert összhangzatát, jöjjetek hozzánk, nálunk feltehalhatjátok.

Keleten, mely tulnyomólag bölcsészeti küzdelemben folyt le, a sz. atyák, Athenának, Edessának, Alexandriának voltak tanítványai; nyugaton szent Ágoston a manicheusok, akademikusok s Pelágios ellen harcolván, fölhaladhatlan bölcsésznek bizonyította be magát.

Az izlam és a népvándorlás által néhány századra megszakasztott munka a középkori tudósok által újra felvettett s nemsokára újra bámulatos tökéletességű rendszerben végződött, melyet szent Tamás munkája örökített meg.

Tamás lángelme volt, az ó-világ vívmányait és a keresztény hit igazságait egyesítve, keresztény bölcselmi rendszert alkotott.

A vaticáni zsinatban, ötszáz év múlva, oly főtanácsadó volt, miként a lyoni, a viennei és florenczi zsinaton, a tridenti zsinat azal tisztelte meg, hogy ülései alatt sz. Tamás summáját a szentírás mellett az oltárra helyezte.

És, hogy mellőzzem a pápák és zsinatok dicséreteit sz. Tamás bölcselmi rendszeréről, halljuk egy nem kath. és nem keresztény írónak, kinek neve hazánkban is nem keveseknél ismeretes, legújabb nyilatkozatát: „Aquinoi sz. Tamás előtt leborulunk. Mit Plató és Aristoteles felhoztak, mit a sz. atyák elmékedései szüleményeztek, nagy elméjében mind az egyesítette, meghódítván a hitnek javára az ész hatalmát, fogalmainak, védveinek minden fegyverzetét. A mi az evangelium a köznépnél, az sz. Tamás a tudósok között. Tamás a XIII. század sz. Pálja. Ő rendszert al-

kotott, melyet tökéletességre semmi rendszerrel nem haladott. Szentté avatása előestéjén XXII. János pápa Avignonban a nápolyi királyi párt fogadva mondá: „Quot articulus scripsit, tot miracula fecit” (a hány cikket írt, annyi csodát mivelt.) Eddig Arbib (Opinione 1876. aug. 17. sz. 224.)

Tamás egyetemes, mert keresztény bölcsész, kinél nincs magvasabb, nincs biztosabb, nincs világosabb s kit azonnal ama meggyőződés karolt fel, melynek IV. Ince pápa adott kifejezést e szavakban: „A kik Tamást követik, az igazság utjáról soha le nem térnek.”

Mellőztetett mégis, mellőztetésének egyik indokát bevallották azok, kik a 16. század nagy eseményei kezdetén hangoztatták „Vegyék el Tamást a pápaságtól, s a vitát az egész pápista világgal győztesen megálljuk.”

Ne rémissten a félelem, mintha sz. Tamásra visszamenni a tudományokban visszaesés volna. Az általa megállapított bölcselmi elvekhez, irányhoz, mely örök igazság, visszamenni oly kevéssé hanyatlás, miként Hegelnél, mikor Brahma és Budha pantheismusára, vagy mikor a mai bölcsészek nevesebbjéi Epikurus atomjaira visszatértek. Miért ne térhetnének mi vissza saját, de fájdalom, nem bölcsen elhanyagolt, vagy épen elhagyott bölcselmi körünkhöz, miért ne fogadhatnók mi el az ő elveit, szigorú lehozásait s miért ne öltöztethetnók mi azokat nyelvezetünkbe is, a felfedések szédültség felszaporodott, de bölcsészeti még fel nem dolgozott anyagát megörölve, átszítálva, miért ne illeszthetnók be az egyedül szilárd rendszerbe, a XIII. századi sz. Tamásból alkotván egy XIX. századi sz. Tamást? Kivált ma, mikor a vaticáni zsinat kimondta, hogy az ész hatalma, miként a pozitivisták állítják, nem záródhatik le az érzelmi világba, hanem képes a természetfölötti rendbe, az istenhez feljutni.

A haladást sz. Tamás követeli. Sz. Tamás nem ismert mindent, nem fedezett fel mindent, nem hozott le, nem részletezett mindent, ő is korának volt gyermeke. Az elv kevés, a lehozás számtalan, a mérleg kicsi, de a mérni való anyag megmérhetlen, a felfedések korszaka e földön az ész korszakával azonos.

A ker. hit és tudomány célul bírja a legmagasbb erkölcsi tökélyt, végcélul magát istent. A ker. hittől elszakadt bölcselen földi kéjeken kívül az érzékre, állati állapotnál a szellemi létre magasabb célú alig volt képes kitűzni. Nálunk haladás végső fok nélkül, ki-
Biblioteka Magyar Tudomány

Simón Gyula, francia szenátor, az egyetemnek tagja, folyó hó 5-én — 10 nap előtt — a szenátusban így nyilatkozott: „A katolicizmusról azt mondjátok, hogy a tudományos haladásnak ellensége. Ezt bizonyítani kellene. A papság coraiban mindennemű tudós föltalálható — bölcsész, történész, tanár. Mondjátok, hogy épen a tudomány az, mely titeket akadályoz ti saját utaitokon. De én is igyekszem benneteket visszatartani, nehogy igen messze menjetek és ezzel a haladásnak tesztek szolgálatot, mert az örvénybe rohanni nem haladás.”

Különösen a természet tényeinek szigorú megfigyeléseit szívén hordja az egyház, mert oly műve az istennek, miként a ker. hit. Albertus Magnus, szent Tamásnak mestere, a természet tudományok győztes uttorója, sikerdus alkotója volt Európában.

A természeti tényeknek nem ura, hanem megfigyelője az ész, épen miként a hit tényeinek; s akkor helyes a lehozás, ha a természet törvényeivel összhangzik, épen az áll a keresztény hittel is. A természet mezején az ész ancilla naturae, a hit terén ancilla fidei. A természeti tény sokban világosságot hozott a hitre, miként a hit sok világot derít a természet tényeire, nem hogy kizárnák, hanem hívják s üdvözlik egymást.

T. nagygyűlés! A kereszt alatt állt egy pogány százados, látván mik történtek ottan, felkiáltott „Valóban Isten fia volt ez! (Máté.) A sz.-szék szózatát, ítéleteit, intézkedéseit, bármily éles ellenmondással találkozzanak is kezdetben, százados küzdelmek fáradalmi után, a komoly elmék szokták üdvözölni, felszajtván: Ez egyetlen látott mélyre, messzire, ez ismerte föl a bajt s nevezte meg az orvosságot.

A szt. atya első sorban a kath. elméket, kath. intézeteket tartotta szem előtt, biztos levén, emelve azon műveltség, melyet épen kath. gondolat, kath. bölcselen teremtett Európában.

Rendeltetésére fog visszatérni az ész, hogy isten munkáját a megvilágásban, az erkölcsi tökéletességben elősegítse; rendeltetését fogja visszanyerni a tudomány is, ha az Isten és tekintély iránti ellenszévéből fölszabadulva, nem az ember elbutításának, hogy őt az érzelmi világ keretébe lebilincselje, hanem az igazságnak szolgálatába fog szegődni. Akkor lesz nemcsak igaz, hanem mert igaz, lesz keresztény bölcsélet, lesz keresztény tudomány.

Mikor a tudományágak, az igaz bölcsészet vezénylete mellett, összhangzásban működnek, a hanyatló törvény, a megintatott rend, a társadalmi kapcsolatok az ő szilárdságukat visszanyerik.

A tudósok ezen irányú törekvései tár-

sulatunk figyelmét eddig sem kerülték ki, sőt tetteleg bebizonyította a sz.-István társulat, hogy azokat, a mennyiben általok saját céljai is nyernek, kész lehetőleg előmozdítani.

A kolozsvári kis. tak. pénztár jubileumához.

A legrégebb magyar hitelegylet: „a kolozsvári kisegítő takarékpénztár”, ez évi rendes közgyűléssel. kapcsolatosan, ma d. után ülte meg 25 éves fennállása emlék-ünnepét. Addig is, míg a közgyűlés, és ünnepélyről legközelebbi rendes tudósítást hozhatunk, itt közöljük az igazgatóságnak a jubileumra vonatkozó jelentését és indítványait, melyek hirovatnak ide vonatkozó közleményével kapcsolatban, előleges tályékozást nyujtanak az ünnepély főbb mozzanatairól. A jelentés a következő:

Tisztelt közgyűlés!

Intézetünk első huszonöt évének évfordulóját az igazgatóság annyival érdemesebbnek tartá alkalmas módon megünnepelni, mert oly fényes sikerrel megfutott 25 év, mint a melynek határához értünk, egy intézet életében is korszakot alkot, s érdemes rá, hogy egy pillanatra megállva, megfelelő emlékek jelezzük megfutasát. Meglévén győződve, hogy a t. közgyűlés, sőt a szövetkezet minden tagja ez iránt velünk egy értelemben van, bátrak voltunk a mai nap emlékeztetéssel tételére gondoskodni intézetünk eddigi történetének megírásáról s kinyomtatásáról, a melyet a t. közgyűlés tagjai közt már ki is osztottunk, s megfogjuk küldeni minden szövetkezeti tagnak s minden társintézetnek. Ez emlékiratot az intézet titkára Kövály László úr állítja össze. Ezen kívül a mai nap további megünnepelésére az igazgatóság saját költségén elkészítette vezérigazgatójának, Tauffer Ferencz urnak életnagyságu arcképét, mint a ki az intézet születésétől kezdve maig tántoríthatlan kérésze volt a már megizmosodott tölgynek, s mint a ki a siker oroszlánrésze illet. E képpel kívántuk az intézet hivatalos helyiségét felszítani, hadd legyen mindenkori emlékeztető arra a szellemre, a mely az intézet eddig vezette.

A tisztelt közgyűlésnek továbbá bátrak vagyunk a következő javaslatot tenni.

1) Szavazzon meg e nap emlékeül a Kolozsvárt állítani tervezett Mátyás király szobrát 1000 forint az építés idejéig saját kármájával szaporítsa. A legnépszerűbb magyar király városunkban született, azt több kiváltsággal látta el, s az utóbbi években egy eszme sem talált oly kedvező viszhangra, mint az emlékére tervezett szobor állítása. Alapítványunk lesz talán az alap, a melyen az eszme izmosodik.

2) Szavazzon meg továbbá a t. közgyűlés 2250 frt tiszteletdíjt a tisztviselők számára. Ez összeg körülbelül fizetéskül felét teszi, s köztük a szolgálatidő és fizetések aránya szerint osztanék ki, méltánylással az idősebbek eddigi buzgósgáért s az ifjabbak munkakedvének buzdítására, — mindnyájunknak pedig a nap öröme emelésére. Az e célra, valamint az előbbi pont alatt a Mátyás király szoborra javaslatba hozott 1000 frt, végül a jubileum más apróbb költségeinek fedezésére az igazgatóság képes oly alapot mutatni ki, a mely lehetővé teszi, hogy e kiadások a jövő év nyereségszámláját ne terheljék.

3) Végül indítványozzuk, hogy a t. közgyűlés szavazzon jegyzőkönyvi köszönetet a nm. keresk. miniszteriumnak azon figyelemért, a melylyel, az emlékünnap örömeit szaporítandó, vezérigazgatónkat ő felségének a koronás arany érdemrenddel való kitüntetésre ajánlani méltóztatott.

Közgyűlés egyhangulag vette tudásul a jelentést s fogadta el az indítványokat.

Apróságok.

Sandeau Gyula egészen kopasz volt. Annyira, hogy Musset Alfréd föl is használta egy tréfában.

— Tudjátok-e, szólt egyszer barátaihoz, hogy Sandeau miért nem jár soha az állatkertbe? — Nem. — Mert fél a struccmadártól. — Hogyan? — Attól tart, hogy fejét tojásának nézi, s kikölti!

Ez a kopasz Sandeau nagyon jól volt Augier Emillel. Több darabot írtak együtt. Egyszer meglátogatja Augiert, ki akkor még vele együtt nagyon szegény volt.

— Ah, mond ez, jó hogy jössz: hadd mutassak be egy butort, a mit most szereztem!

S megmutatja neki bőröndjét, melyre mindig vágyott.

Sandeau nézi kívül, belől, de nem talál rajta semmi különöst.

— Nos, szól Augier, hát egy bőrönd!

— Bőrönd! . . . Épen annyi, mintha én egy fésűt vettem volna magamnak!

A kis új színésznőt mindenki kedvesnek tartotta, csak szemei voltak feltűnően kicsinyek és beesettek.

— Mily szép fiu az az X. — mondá egy barátjának, nagyon a szemembe ötlött . . .

— A kópé! — felel barátjának, úgy látszik, nagyon jól czéloz!

Annak a szegény bárónak az az egész baja, hogy neje nagyon könnyelmű.

Közelebből is egy estélyen mindenkép arra törekedett, hogy magára vonja egy fiatal ember figyelmét. Szeme és legyezője mind mozgásba jöttek . . .

A báró, ki mindezt észrevette, szomorú sóhajjal szólt magában:

— Ime, nőm ismét feni a tollkését!

Betegéhez siet az orvos, kit másfél nap óta nem látott.

A ház elé érve, látja, hogy feketébe van vonva a bejárat, de azt hiszi, hogy csak vele akartak tréfát űzni.

— Hogy van az ur? kérdé a kapustól.

— Ne fáradjon fel hozzá uram, úgy is mindjárt lejö!

SZÍNHÁZ, ZENE.

Nemzeti színház. Tegnap Verdi gyönyörű operája, a „Troubadour” került színre Schillingné-Neszweda Anna urasszony és Pataky Ottília k.-a. szíves közreműködésével Márczell Géza jutalomjátéka gyanánt.

A közönség ezuttal is zsufolásig megtöltötte a házat, mert úgy a vendégzsereplők, mint maga a dalmű, mindig legszívesebben látott vendégei.

Az előadás fölülmulta sikerben a megelőzőket is. Sch.-Neszweda urasszony Leonorát játszta és énekelte meg nem szűnő tetszés között. Rokonszenves alakja, tiszta, kifejező hangja és meleg játéka egyenlő mértékben idézték elő a tetszést. Az utolsó felvonás börtön-jelenete drámaiságával hatott meg mindenkit, ebben mindhármán, t. i. Sch.-Neszweda urasszony, Pataky Ottília k.-a. és Németh János egyaránt kitettek magukért.

Azucenát Pataky Ottília k.-a. énekelte kiváló eredménnyel. Gyönyörű mély hangjai sok erővel és kifejezéssel juttatták érvényre szerepének szépségeit. Játéka pedig értelmes volt úgy gigondolás, mint kivitel tekintetében.

Németh János Manricoja operai alakja magasult külsőleg is, — énekében és játékában eddig is az volt. Márczell és Török K. jól megállották helyüket, — s így csak óhajunkat fejezhetjük ki az opera minél előbb való ismétlésére.

E. Kovács Gyula jutalomjátéka apr. 3-án lesz Színpadra kerül, mint már említettük, „Julius Caesar”, s Kovács ez alkalommal Antoniuszt fogja játszani.

Pálmay Ilka, a badapesti népszínház elsőrangú művésznője, mint az igazgatósághoz intézett mai táviratából értesülünk, holnap, vasárnap este érkezik körünkbe s háromszor lép fel: f. hó 20., 21., 22. napjain. Utolsó föllépte a „Nap és hold”-ban lesz, melyet közönségünk még nem látott tőle. Ezenkívül föllép a „Sárga csikó”-ban, s még valamelyik kedveltebb népszínműben, mely jelenleg még nincs kijelölve.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Bérlet 146. szám.
Kolozsvár, 1883. márcz. 18.

A tót leány.
Népszínmű 3 felv., Almásy Tihamértól, zenéjét szerző: Serly Lajos.

Személyek:
Gyarmati J. Szentgyörgyi Örsze Dobosi L.

Bandi Váradi M.
Máthé Julis . . . Mátrai.
Kospál Mátrai.
Lipták Krasznai.
Otós Mari Körösiné.
Bobolya Gabányi.
Hanka Halmáiné.
Misó Vendrei.
Deres Váradi A.
Csobor Török.
Panni Bera P.

Kezdeté 7 órakor.

KÉPZŐMŰVÉSZET.

A festő-akadémia ügye. Beczúr Gyula a napokban érkekezett Trefort Ágost közoktatásügyi miniszterrel a magyar képzőművészeti akadémia ügyében. A miniszter azt a kívánságát fejezte ki, hogy Beczúr már most tavaszkor költözzék Budapestre, s kezdje meg működését a minta-rajztanoda helyiségeiben. Beczúr azonban határozottan követelte a külön épület felállítását, melynek költségeit a törvényhozás a költségvetésben megszavazta. A dolog tehát abban maradt, hogy Beczúr Gyula őszkor — szeptember vagy október hónapban — jön haza s ha akkorára elkészül a mesteriskola épülete, meg is kezd működését. E festő-iskolát Beczúr Béla műépítő, a festő öcsce tervezte, tervezetét a miniszter el is fogadta, de az építés megkezdésére még mindig nem kapott megbízást. Ha ez nem történik meg gyorsan, akkor az idén aligha lesz

valami a festő-akadémiából, mert épület nélkül nincs iskola.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, márcz. 17.

A mai szám tartalma: A bukovinai magyarok. — Politikai hírek. — Országgyűlés. — Simor János hercegprímás beszéde. — A kol. kisegítő takarékpénztár jubileumához. — Apróságok. — Színház, zene. — Képzőművészet. — Napi hírek. — Nyilatkozat. — Nyilv. közönet. — Gyászrovat. — Idegenek névsora. — Csarnok: Egy szó; Ebers regénye (folyt.). — Közgazdaság: Komlótermelés ügye. — Hirdetések.

Tárca: A festő és mintái; Claretie rajza. — Pókháló a kocsiiban; Szemerjai Bélától.

Az új évnegyed közeledtével új előfizetést nyitunk a „Magyar Polgár”-ra. Tisztelettel kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, miután a későn érkezhető teljes számú példányokról nem biztosíthatjuk.

A „Magyar Polgár” előfizetési ára:

Egész évre 16 frt.
Fél évre 8 „
Negyed évre (apr.—jun.) 4 „
Egy órá 1 „ 50 kr.
Kiadóhivatalunk — hivátra — szívesen szolgál mutatványszámokkal.

*** Városi közgyűlés.** A városi bizottság kedden, esetleg folytatásul a következő napon, mindenkor délután 3 órakor a városház szentek terében rendes közgyűlést tart, melynek tárgysorozata a következő: 1. Belügyminiszeri leirat a Győrújvárosi és vidéki árvízvédelmi segélyezésére. 2. Bizottság kiküldése az országos magyar közéleti tanácsra. 3. A szabadság-szobor bizottságának felhívása helyi gyűjtő-bizottság alakítása. 4. A II-ik közlési elemi iskola építési terve és költségvetése tárgyalása tanügyi szakosztály és közmunkabizottság jelentése. 5. Hasznos leengedési iránti kérelem a feleki korcsmajog hasznosbérletéről, szakosztályi vélemény. 6. Előterjesztés a borkorcsmárlási regaledijak 1882. évi jövedelméről. 7. A város külhatárán eszközölendő magánépítkezések szabályozása tárgyalása. 8. Honvédelmi miniszeri leirat lószorozó bizottság alakítása. 9. Újabb határozat a Lábasház és Toronytelek cseréje tárgyában kötött csere és vásárszerződés fölött névszerinti szavazással. 10. Befutó bizottság javaslata a fapiac tér parkirozása tárgyában tanácsai vélemény. 11. Szakosztályok megalakítása a folyó évre. 12. Két tanácsosi állás betöltése titkos szavazás útján, s ezt megelőzőleg a kijelölt választmány megalakítása szintén titkos szavazás útján.

*** Gr. Esterházy Kálmán** főispán, néhány napi távollét után, ma reggel érkezett haza Budapestre, s ma délután jelen volt a kolozsvári kisegítő takarékpénztár közgyűlésén és jubileumán.

*** Diszalbum.** A „kolozsvári kisegítő takarékpénztár” igazgatói, felügyelői és tisztviselői egy magyon diszes albummal lepték meg az egyet mai 25 éves évfordulójú ünnepély alkalmából az intézet derék igazgatóját: Tauffer Ferencet, ki nemcsak hogy kezdte óta vezeti kitűnően az egyet ügyeit, hanem már annak létesítésében is mindig előlért. Az album világos chagrin bőrből van kötve; czimlapja sötét bordeaux színű metszett bársonnyal van bevonva, középen ezüst babérszörubába illesztett emaillezott T. F. monogrammal, mely alatt zománcos lapocskán „1883. márcz. 17.” olvasható. Belől igen diszes szabadkézi rajz- és calligraphiában a következő ajánlat áll: „Huszonöt évi működése örömeimre Tauffer Ferencnek, kivívott sikereinek tanúi és bizonyítói: a kolozsvári kisegítő-takarékpénztár igazgatói, felügyelői és tisztviselői, 1883. márcz. 17-én.” Az album minden lapján egy álló kép számára van hely; összesen 40 db fénykép adatott át vele. Az album kiállítása oly választékos és izlées, hogy mindenki gyönyörűséggel szemlélte.

*** Közvacso.** A kolozsvári kisegítő takarékpénztár, 25 éves jubileuma alkalmából, ma este 8 órakor az „Ujvilág”-ban közvacso-rát rendez.

*** Virágvasárnapra** a természet alább hagyott teljes színezetéből s bár mindenfelől hóval találkozik még szemünk, az enyhe fu-vallat és mosolygó napsugár a tavasz közeled-tét hirdetik. Utainkat nem tudnók ugyan sza-bad földön nyílt virággal hinteni be, hanem a gyöngébb fák barkái épen jól elkészültek arra, hogy a kik holnap templomba sietnek, egy-egy kis ágat imakönyveikbe szoríthassanak.

*** Az Arany-szobor javára** Maros-Vásárhelyt márcz. 27-én, husvét harmadnap-ján a „Transsylvania” dísztermében házias tánczestély rendeztetik. Belépti díj: Sze-mélyenként 1 forint. Karzati ülőhely 1 forint. Jegyek előre válthatók: Gubodi Sándor úr fő-téri kereskedésében.

*** Közgyűlés.** A „Kolozsvári kereske-dői társalgó-kör” közgyűlését saját helyiségei-ben, f. hó 26-án, husvét másodnapján, hétfőn

d. u. 3 órakor fogja megtartani, melyre az alapszabályok 30. §. értelmében a t. tagok ezennel tisztelettel meghívotnak. Tárgyak: 1. Választmányi jelentés 1882-ről. 2. Költségve-tés előterjesztése. 3. Tisztviselők választása és a választmány megalakítása egy évre. 4. Pénz-tárvizsgáló bizottság jelentése. 5. Indítványok. Kolozsvárt, 1883. márcz. 9-én. Zsigmond De-zsö elnök, Salamon Sándor jegyző.

*** Igen szép jelmezek** láthatók Frankkís üvegereszkedésének kirakataiban. Ve-ress műtermében készült sikerült photogra-phiák és E. Kovács Gyulát ábrázolják ne-hány főbb szerepében. A képek közt van: Learbó 2, Othello 2, Tell 2, Hamlet 1, Corio-lánus 1, János királyból 2, Bánk-bán 1, Ri-chárd 1.

*** Nagy Jakab tilinkóművész** va-sárnap, hétfőn és kedden este, 6 órakor kez-dődőleg, a Pannonia-szálloda nagy termében Gucci János népzenekeának kísérete mellett zeneestélyeket fog rendezni. Felhívjuk t. olva-sóink figyelmét ez ép oly különös, mint mű-vészi előadásokra. A belépti díj negyven kraj-czár lesz.

*** A helyi izraelita „chevra ka-discha”** egyet márcz. 15-én tartá évi ren-des közgyűlést, melyen Wertheimer Jó-zsef elnöknek és Pollák Salamon pénztárnok-nak az ügyek hí és pontos vezetéseért jegy-zőkönyvi köszönet szavaztatott. A közgyűlést társas vacsora követte, mely épen márcz. 15-re esvén, izraelita polgártársaink alkalmul hasz-nálták hazafias érzelmeik kifejezésére. Glaz-ner Mózes rabbi emelkedett beszédben adott kifejezést a felséges urakól pár iránti alattva-lói hűségüknek s a magyar kormány iránt való elismerésük- és köszönetüknek az izraeliták-kal szemben foglalt humanus és szabadelvű magatartásáért. Utána Rosenberger Fe-rencz egyetli jegyző emelt poharat s lel-kes beszédben köszöntött a magyar nemzetre, Kolozsvár város hatóságára s érzelmeinek tetteiben való nyilvánítása végett, és a ná-gy testvéreink hazatelepítésének költségeire a társaságban rögtön gyűjtést in-dítványozott, minek eredménye 24 frt egybe-gyűjtés lett. Előismeréssel közöljük izraelita polgártársaink e hazafias tetteit.

*** A kolozsvári vegyiskisérleti ál-lomás** ügyében biztató híreket vettünk Bu-dapestről. Ez intézmény berendezése kezdet-ben a létesítendő iparmúzeummal kapcsola-ton s az egyetem vezetése alatt kértett volt; azonban, mint jelenleg értesülünk, most a kormány a gazdasági tanácsotól kaptatott a kolozsvári alvállalkozásról, mely után a cél így is el lesz érve, előre üdvö-zöljük a jó szándékot s várjuk a mielőbbi megvalósítást.

*** A deési állandó műkedvelő-tár-saság** f. hó 15-én, a közönség óriási részvé-te és osztatlan tetszése mellett — mint le-velezőnk írja — szép sikerű előadást ren-dezett. A program első pontját „II. Rákóczy Ferenc” 1-ső felvonása képezte, melyben a czimszerepet Beke Gyula, Zrínyi Ilonát Rác Anna és a jezsuita főnököt Karácsonyi Jenő játszották helyes felfogás, kitűnő gond- és ala-kitással szajután Voith Gerő énekelte egy ro-máncozt a „Kunokból”, a melyet közkívána-tára még egy pár csinos népdallal töltött meg. Erre következett „Ő nem féltékeny” című vígjáték, melyben a két Kászonyi mutata be határozott tehetségét. Czili szerepét Schön Etelka k. a. játszotta, ügyesen és meg-lepő routinnal. Azután Petőfi apothéozisát mu-tatták be sikerült előképben s az előadás zá-radékaul Kászonyi Jenő egy alkalmi költe-ményt szavalt s ezt követőleg az összes sze-mélyzet népies öltözetben a Kossuth nótát ad-ta elő. A közönség az új tűzoltói zenekar ál-tal előadott Hunyadi-induló hangjai mellett távozott el. A tiszta jövedelem — levelezőnk szerint — jóval meghaladja a 100 frtot.

*** Sertés-kereskedőinket** érdeklőleg igen nevezetesen a helybeli iparkamarának la-punk 63-ik számában közölt hirdetése, mely szerint az amerikai sertés-hus Németországból is kitiltatván, az e miatt különösen a Rajna vidékén és Westpháliában beállott nagy szük-séglet a magyarországi sertés-üzlet-nek igen jó piacot nyitott. Fél kell használni a kedvező alkalmat! Ezért jónak láttuk e helyen is figyelmeztetni az érdekel-teket. A mennyiben az idézett hirdetményben foglaltakon kívül, egyéb felvilágosításokat is igényelnének: az iparkamara szívesen megadja.

*** Alapszabály-megerősítés.** Az ab-rudbányai önkéntes tűzoltó-egylet alapsza-bályai a m. kir. belügyminiszerium által fo-lyó évi 15.360. szám alatt, a bemutatási zá-radékkal ellátottak.

*** A deési szövészeti tanműhely.** Deésről írják lapunknak: Alkalmam volt meg-tekinteni az itteni szövészeti tanműhelyt és meggyőződni a példás munkásságról, a mely az intézetben Pünkösdi tanító vezetése alatt folyik. Az intézet múlt év nov. 15-én nyílt meg s a felvett 21 növendék alig, 4 havi gya-korlat alatt, nagyon is kielégítő eredményt mutatott fel, 11 szövészék van felállítva, a melyek közül 5 regulatoros. Az előkészületi eszközök: fonásvetők, csőtartók, csőrlő-mato-lák, csőrlőkerékek, mind czélszerű szerkezet-

tel bírnak s ez által a kezelést lényegesen könnyítik. Az eddig készített kelmék jobbára a házi szükségletre terjednek ki; asztalken-dők, abroszok, fehérneműek, kötények a leg-szebb változatban készülnek, nemkülönbö-csinos és igen tartósan mutakozó férfi ruha-szövetek. A növendékek a fonalfalazás és előkészületi munkánál, a mi épen olyan fon-tos, mint fáradságos, különös gyakorlatot és tájékozottságot tanusítanak s van reménység arra, hogy a felállítandó szövő-gyárban tanul-mányaikat értékesíteni fogják. Az eddig ké-szített szövet 175 metert és 316 darabot ké-pezt. A tanfolyamot május közepén zárják be egy iparkiallással, a mely alkalommal az ered-ményt is majd részletesebben lehet ismertetni.

*** Bukovinai testvéreink** hazatele-pítésének eszméje testté vált. A hazatárazás és ellátás módzatai már meg vannak vitatva, s most a tényleges kivitelben tett első lépésről jó a hír. A hazatelepítésre kiküldött bizottság ugyanis már a napokban elutazik. A bizottság Odescalchy Arthur, Gündöcs igazgató-tanár és Szádeczky Lajos urakból áll; az utóbbi be-utazta volt az illető vidékeket s igen jól is-meri a bukovinai magyarok helyzetét.

*** Gróf Széchenyi Istvánnak** egy még kiadatlan levelét közli a most megindult „Kecskeméti Közlöny” mutatvány-száma. A levél Felső-Döblingben, 1858. nov. 6-án kelt. A magyar Tudós-társaság igazgató tanácsához van intézve, s a nemes keblű gróf aggályait fejezi ki benne az akadémiai alapszabályok felsőbb rendeltetése történet megváltoztatása fe-llett, melyben halálos döfést lát a magyar nem-zetiséget még egyedül fenntartó akadémia el-len. „Kimagyarázhatlan lelki kínoktól gyötör-tetve, — írja — egészen elvérzett szívvel, fé-lig temetve, ily aggasztó körülmények közt kérdelem, vajjon a magyar akadémia tekinté-tében én mit miveljek, mit tegyek? — én, ki dicső elődeink utmutatását hő kegyelettel fel-fogván, szerencsés voltam 1825-ben újra és sikerrel megpendíteni honi nyelvünk magas-bra állítását — — — sikerrel mondom és jobb sikerrel mint ő, mert a mély felfogás ugyan sajátjuk, de nekem elégséges pénzvagyonom is jutott osztályrésztül — mely nélkül, fájdalom! a legmagasztosabb is oly gyakran paragon-hever. En. — mondja tovább — azt szeretem binni: fiatal fejedelmünk, ha látni és hallani akar és egyedül saját velejének tanácsát kö-vetendi és egyedül saját szíve sugallása után indul, — bizony mondom — Magyarország te-lepítésére, melynek Czirviáncz korát is hódol-tatja, a mennyi végzésben, mely nemzeteket, vala-mint fejedelmeket is, hibáikért büntet ugyan, de valamint lelkes népeket meggyilkolni nem enged, úgy tiszta erényű uralkodókat is el-végre bizonyosan legvilágosb malasztjával meg-áld: én, — mi személyemet és alapítványi jo-gomat illeti — a megváltozott alapszabályo-kat, melyekkel kezdetűl végig legkevésbé sem tudok megbarátkozni, ha nincs menekü-lés s azokat parancsként csakugyan el kell fogadni, vérző szívvel, de lecsépelhetetlen ke-déllyel, minden kisebb megjegyzés nélkül — elfogadom. Egyszermind azonban ünnepélyes óvást teszek, hogy a „justum ac tenacem pro-positi virum” dicső elve szerint én a haza oltárára tett áldozatomnak kamatját azon pil-lanattól kezdve fizetni nem fogom, ha tapasz-talni volnék kénytelen, hogy adományom de-facto — mert hiszen szép szavakra — ígére-tekre bizony én nem adok semmit és más vagásba szorítottatnék, mint az, mely a magyar akadémia eredeti czéljával megegyez és mely nemzet és fejedelem közti törvény által meg-erősített, fel is szenteltetett; mely szá-madok szerint, tudom, örökseim is híven és becsületesen eljárának, mikor aztán, ha ezen szomorú eset, bizodalom és minden jó remény dacára, tán mégis bekövetkeznék, — én, valamint örökseim az alapító levél értel-mében, járulékatunk a megméggett akadé-miától elvonván, valami hazai célra fordítandjuk, mely célzt azonban saját magunk ti-zendjük ki, e foglalatosságtól mindenki más-t határozottan felmentvén. És e tekintetben csak anyagi erőnek fogunk engedni.

*** A corruptio.** Óriási feltűnést és za-vart keltett Eresiben az ottani kir. közjegyző-nek: Nyiri Aladárnak megszökése, ki, tete-mes összegek elikkasztása után, illa (nyir-es-) berek, tovább állt. Ez esetről a köve-tkezőket írják: Nyiri Aladár már hosszabb idő óta nagyon rendetlenül vitte a hivatalos ügye-kezt és a nála letétben volt árvapénzeket el-sikkasztotta. Az elikkasztott összeg közel 10,000 frt. A dolgot már nem bírta tovább vinni és a fegyelmi vizsgálat s a rea váró büntetés elől kitérő, megszökött. Szeren-csésen elért Hamburgba s itt már jegyet is váltott Newyorkba. A hajóra szállás előtt azonban iratainak láttamozásánál a dolog gya-nusnak tűnő fel, csakhamar kiderült, hogy Nyiri nem igaz úton jár. A hamburgi rend-őrség azonnal értesítette az adonyi szolgáló-rságot, mely rögtön távirati uton értesíté az alispáni hivatalt és a közjegyzői kamarát, hogy a sikkasztó közjegyző hazaszállítása iránt a szükséges lépések megtéssenek. A közjegyzői kamara előtt erélyesen foly a vizsgálat s

az ügy valószínűleg legközelebb át fog tétet-ni az illetékes fenytő bírósághoz.

*** Párbaj a levegőben.** Hogy hirlap-író és párbaj a legutóbbi időkben el sem kép-zelhetők egymás nélkül, azt élénken bizonyít-ja az, hogy a „Nemzeti Ujság” még meg sem született s in spe főszekeresztője, Polonyi Gé-za, országgyűlési képviselő, a lapunkban már tegnap jelzett hirlapi polemia következtében Verhovay Gyulát, Lits Gyula képviselő s Déri Gyula hirlapíró által kihivatta. Verhovay Gyu-la Czepléden lévén, a kihívás távirati uton történt. Verhovay szintén távirati uton nevezte meg segédeit: Komjáthi Béla s Hentaller La-jos képviselőket.

*** A féniek egy újabb csinje.** Ang-lia nihilistái hatra-vakra robbantanak. Márczi-us 15-én este 9 órakor is az angol közigaz-gatási miniszerium épületének földszintjén robbanás volt, de senki sem sérült meg. A robbanás az épület homlokzatát nagyon meg-rongálta, az ablakok mind összetörték. A rob-banás még a parlamenti épületben is annyira érezhető volt, hogy a karzatok inogni kez-dtek. A robbanást dinamit okozta. Azt hiszik, hogy a robbanás a féniek műve. Az őrség mindkét parlamenti épület előtt megkettőz-tetett, a miniszeriumok erős őrséggel látat-tak el; a miniszterek lakásai előtt is külön őrségek állítottak fel. Ugy látszik, hogy épen oly kellemetlen dolog az orosz czárnak, mint az angol minisztereknek bőrben lenni!

*** Makov orosz exminiszter ön-gyilkossága** méltó feltűnést keltett az orosz irányadó körökben. Titkárat, Perfilievét, miután a kincstárból milliók hiányoznak, melye-keket Makov — állítólag — több főrangú hi-vatalnok tudtával elikkasztott, elfogták. Az öngyilkos legkiválóbb kegyeltje volt III. Sándor czárnak. A czár épen bálban volt, mikor kegyeltje öngyilkosságát hírül adták neki; a hatalmas urakodó szitkokban tört ki s meg-parancsolta: tegyék közhírré az újságok ré-vén, hogy Makov örültségében lett öngyilkos-sá. Este néhány vendéget fogadott Makov. Ezeknek eltávozása után jó éjt kívánt leányá-nak és szobájába ment, rendezte írását és le-veleket írt. Legidősebb leányához írt levelé-ben a következő szavak foglaltak: „Most tapasztaltam, hogy büntetlenül is lehet bűn-hódni.” Író asztalán halála után egy nyitott szentírás találták. A salonkabátot háló-kabát-tal váltotta föl és azután kabinetjéből öltöző szobájába ment és ennek ajtajára vastag posz-tót függesztett, hogy gyöngítse a revolver hang-ját. A szekrény közelében székre ült és a szá-jába lőtt. A golyó az agyvelőbe hatolt. A lö-vést senki sem hallotta, valamint a test le-zuhanását sem. A komornyik reggel verben ázva találta urát. Az elfogott Perfilievét már-czius 14-én hallgatták ki, s mint a legújabb táviratok jelentik, vallomása folytán kiderült, hogy Makov a sikkasztásban csak annyiban bűnös, a mennyiben nem gyakorolt titkára s alantas hivatalnokai felett kellő szigorral pá-roslult felügyeletet. Őt csak a szegény, de nem a büntend kergette a halálba.

*** A francia párbaj-törvényja-vaslat.** A francia szenátus a mult szomba-ton vette tárgyalás alá a Herold szenátor ál-tal benyújtott párbaj-törvényjavaslatot. Mind-járt az első szakaszt s vele az egész törvényt elvetette a szenátus. E határozat főleg Mar-tin-Feuillé igazságügyminiszternek köszönhe-tő, a ki egész határozottsággal ellene nyilat-kozott a törvényjavaslatnak. Elismerte, hogy a párbaj barbár szokás s nem felel meg a polgáriasságnak. De ellenkezik a meggyöke-rezett szokásokkal s nézetekkel, hogy a pár-baj büntetnek deklaráltassék s mi kilátás sincs arra, hogy a törvényhozás radikális ti-lalma megakadályozza a párbajokat. Sőt a ka-tonai felfogás bizonyos esetekben kötelezővé teszi a párbajt, már pedig nem szabad elfe-ledni azt, hogy manapság minden francziának katonának kell lennie. Egyébiránt a polgári-asodás fejlődése mindinkább háttérbe fogja szo-rítani a párbajozást, s ennél fogva czélszerűbb-nek véli a miniszter, ha az időre bizatik e tekintetben is az eszmék átalakítása. A sze-nátus magáéva tette e felfogást s tulnyomó többséggel elvetette a párbaj-törvényjavasla-tot. — Az igazságügyminiszter érvelése — né-zetünk szerint — a szó nemes értelmében va-ló becsület-ügyekre vonatkozik s nem a karcz-lovagok soha nem találó puffogatásaira, miket nem ártana kissé szigorubbán büntetni sem ott, sem itt.

*** Nagy tévedésben** ringatóznak azok, a kik azt hiszik, hogy a most folyó év Krisz-tus születése után az 1883-ik. Legalább egy müncheni tanár, névszerint Sattler, ezt a hie-delmet megdönteni igyekszik. Ez alatt a czim alatt: „A 749-ik év Róma építése után, Krisz-tus születésének éve” — mint írja — nem helyesen vétetik fel Krisztus születése évének. Három, pálmával ékített ezüst pénz a heróde-si korszakból lehetővé tette az illető tanár előtt, hogy állítását be is bizonyítsa. A hiba öt évet foglal le. Jézus 783-ban ápril 7-én Róma építése után feszítettett keresztre és negyven nappal utóbb, 783. május 18-án ment menybe. E szerint Jézus nyilvános élete 780. november 17-étől 783. május 18-ig tart, azaz

menybenemteléig, s így, mert a 783-ik év 13 hónapos zsidó szökő év volt, $2\frac{1}{2}$ évet foglal magában, vagy teljes pontossággal számítva 2 évet és 7 hónapot. 780. november 17-étől 783. május 18-ig három husvét ünnepek esik: 781., 782. és 783-ban, melyben Jézus meghalt. A róma építése utáni 780., 781., 782. és 783-iki éveknél a keresztény számítás 27., 28., 29. és 30-ik évei felelnek meg. Ha a számítás pontosan vétetnék és a Róma építése után való 749-ik év mint Jézus születési éve a számítás első évül fogadtatnék el, akkor Jézus nyilvános élete a 31., 32., 33. és 34-ik évekre esik. E szerint bizonyos, hogy a keresztény számítás öt évvel később kezdődik és 1883. helyett 1888. volna irandó. Így aztán kislát, hogy a világ felülmuta magát öt évvel.

*** A pápa mint költő.** XIII. Leo pápa üres óráiban költészettel is foglalkozik. Bár olasz nyelven is ír és pedig gyakran, de költeményekkel csak latin nyelven foglalkozik. Ezen a nyelven sokkal ékeesebben, szabatosabban fejezheti ki magát. A pápának magának van egy kis nyomdája is, melyben csak azt nyomtatják, a mit ő ír. Különös engedelem kell, hogy XIII. Leo másnak is megadja e kedvezményt. Egy pár kedvencz biborokának készsággal ajánlja fel, hogy munkáikat az ő nyomdájában nyomassák. Saját műveinek első korrekturáját is maga végzi s mikor egy iv készen van és a kellő példányok el vannak készítve, szétdobatja a szedést. A pápa latin versei tele vannak tűzzel, szenvedélyvel, stílye ragyogó, emelkedett, úgy, hogy általános vélemény, hogy Olaszországban jelenleg eminenesebb latin költő nincs.

*** Koronázás akadályokkal.** Honolulu-ból mozgalmas dolgokról hoz hírt a táviró. Az Európa látott Kalakaua király örült pazarlásai élénk visszatükrözést keltettek a Sandwich szigeteken, különösen a fehérbőrűek között. A fehér alattvalók nem igen akarják elismerni annak jogosultságát, hogy az alig 60 ezer lélek felett uralkodó király magának egy 15,000 dollárba kerülő koronázási ünnepélyt rendezzen. Ámde Kalakaua nem igen mutatkozik hajlandónak a koronázási ünnepélyekkel felhagyni, s azt akarja, hogy azok 8 napig a legnagyobb fénnel tartassanak meg. Terve, mely abból állott, hogy egy gyönyörű hadihajót építtet s 150 főből álló hadseregének létszámát felemelvén, azt egészen a porosz hadsereg mintájára alkotja újra, csak azon szenvedett hajtórést, hogy senki sem akarta neki az e célra szükséges 3 millió ötszáz ezer dollárt kölcsönözni. Már a kölcsön híre nagy izgalmat idézett elő s így igen könnyen megeshetik, hogy az amugy is elégedetlen lakosság megzúdul a királyllyal egy en miniatűr forradalom keserveit. Az idegen államok érzik a puskapor szagot, az az üdvözlések ürügye alatt majd mindnyájan egy-egy hadihajót küldtek Honoluluba. Az északamerikai egyesült államok plane hármat. A koronázás megtörtént ugyan, de lefolytáról még hiányoznak a tudósítások.

Nyilatkozat.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Becses lapjának ez évi 57-ik számában a műparkiállításra vonatkozó közlemény jelent meg, a melyre ha reflexioimat becses engedelmevel csak ma tesszem meg, sziveskedjék ezt azon körülménynek tulajdonítani, hogy előbb a végeredményt óhajtottam bevárni s számokkal bebizonyítani, mennyire nem talál sem rám, sem a többi oly czégekre, a melyeknél az alku ki van zárva, az említett közleményben fölhozott azon vád, hogy a helyi kereskedők sátrai inkább az illető kereskedők üzleti érdekeit szolgálják, mint a nő-egylet által kitűzött jótékony czélokat.

Erre czégetem illetőleg az a megjegyzésem, hogy nekem tulajdonképen saját czégem alatt sátram nem is volt, hanem csupán a nő-egylet részéről tett felszólítás következtében, tekintve a humánus célt, határoztam el magam mintegy 800 ft értékű árut adnia nő-egyletnek bizományba, az eljárás üzleti elvemmel ugyan sehogy se fért össze, de mint említém, csakis a jótékony cél előmozdításához óhajtottam hozzá járulni és legkevésbé sem ösztönözött e lépésre valami nagy forgalom reménye. A mi pedig a hasznát illeti, azt már tökéletesen kizárta azon föltétel, a mely mellett áruimat a nő-egylet rendelkezésére bocsátottam, mert ha a nálam divó határozott árakból 10%-ot engedek, akkor tisztá haszonról, vagy nyereségről több szó nem lehet.

Becses lapjának 58-ik számában elismeréssel van regisztrálva, hogy a Csapó-féle üzlet 20 százalékos ajánlott fel. Ezen elismerést csak annyiban érdemlem meg, a mennyiben nem kimélve időt és fáradságot, minden tárgyat újra jegyeztettem (Numerizáltam) s 10 százalékos az én rendes és határozott üzleti áramhoz számítottam. Legyen szabad megjegyznem, hogy ez tetemes idővesztéssel volt egybekötve, mert a megmaradt

árakat visszahozatván, azokat ismét az előbbi árakkal kelle ellátnom. E szerint a további 10 százalékos nem én engedtem, hanem a vevők adták a növegyetnek s én az idővesztéssel járultam hozzá, a mi szintén pénz. — Már most az a kérdés: vajjon azon czégek is, a melyek hasonlólag határozott árak mellett árulnak, hasonlólag 10 százalékos előnyben részesítették-e (a nélkül, hogy ennek rovására az árakat felemelték volna) a növegyet? Ha igen, akkor azon czégeket sem illeti a vád, mert szerény üzleti felfogásom szerint nem képezlek szolid üzletet, a mely a határozott árakból 10 százaléknál többet volna képes engedni. Ellenben vannak megint oly üzletek, a melyeknél, ámbár az árak számokkal vannak az árukra rájegyezve, ez csak azon kilátásból vagy reményben történik, hogy a vevő nem fog alkudni s így búsán haszon legyen várható, de a ki jó alkudozó tehetséggel bír, mindig ő magától függ, hogy a vásárt olcsón vagy drágábban eszközölje. Az ily üzletek tagadhatlanul azon szerencsés helyzetben voltak, hogy ha 30 százalékos is ajánlottak volna fel, mégis mindig tisztességes haszonnak örvendhetek volna, mert ha például valamely tárgy 2 ft 80 krral van megírva (numerálva) s a kevésbé alkudozó vevő megfizet érte 2 ft 50 krt, a jobb alkudozó 2 ftrtot, vagy ha oly vevő akad, a ki üzleti elveket ismer s csak 1 ft 80 krt ígér érte, ha nem adják, tovább megy, s mikor a kilincset megfogta, az eladó visszatéríti azzal, — hogy instálom, parancsolja — úgy hiszem, hogy e legutolsó esetben sem maradhat el a tisztességes haszon, mert ugyanebben az árban alku nélkül is meg lehet venni olyan üzletben, hol határozott árak vannak.

Ezeket voltam bátor, igen tisztelt szerkesztő ur, az említett két közleményre, azok tájékozása végett, a kik avatatlanság miatt a felhozott állítások által tán tévedésbe juthattak volna, tisztelettel megjegyezni, s azon reményemnek adok kifejezést, hogy netalán balvélemények elhárítása és a fogalmak tisztázása tekintetéből szives lesz ez igénytelen reflexióknak becses lapja hasábjain hasonlóképen tért engedni.

Kimutatás:

Átadtam 940 drb árucikket 850 ftr értékben. Ebből elkelt 282 drb összesen 192 ftr 05 kr. Levonva a 20 százalékos 38 ftr 41 krt A bevétel tett összesen 153 ftr 64 krt

Kolozsvárt, 1883. márcz. 17-én.

Kiváló tisztelettel,

aláíró: Ormos Ferencz,
a helyi Csapó Sándor-féle üzlet és Ormos Ferencz bécsi cég főnöke.

Nyilvános köszönet. A sajtó szívfüjdalom az együttérzésben nyhét, és az emberi öntudat az önként jövő elismerésben megnyugvást és jutalmat talál.

Ezen kellemes lélektani igazságból kiindulva, azon megható érdeklődés- és részvétért, melylyel községek, testületek és egyesek kegyelt emlékü edes apám: néhai Puskás Ferencz elhalálása alkalmával, egy személyes megjelenésük, mint a távoliaktól vett tömeges részvénytáviratok által megszomorozott családunk fájdalmait megosztani és enyhíteni törekedtek, fogadják e helyen általam az egész gyászoló család nevében:

Ditro szülő községem, Szárhegy méltó testvér községek, atyafiságos érteletért a borszéki nemes fürdő-bizottmány és az üzlet tisztikara áldozatkészségeért, nemes Ditro község olvasókör és iparos testületei elismerő kegyeletességükért, a gyergyói lelkes kath. papság és tanítói kar a vallásos evangéliumi szeretet és ügybuzgóság nyilvánításáért, — az igaz hazafi Benkő Pál lánglelkű szónoklataért, Madár Imre Csikmegye érdemdús főjegyzője, Gál Ignác Csikmegye nagyérdemű havasi igazgatója, Mikó Árpád megyei aljegyző, Kiss Antal honvéd ezredes urak elismerő részvétükért, — gy.-sz.-miklósi kir. járásbíró-ság kitüntető hazafias részvéteért, a gyergyói községek előjárói, tanítói és összes értelmisége részvételtjes megjelenésükért, valamint a távollevők buzgó részvénytávirataikért — együttesen és egyenként lekötözött hálás elismerésünk és köszönetünk készsége nyilvánítását.

Borszéken, 1883. márcz. 12-én.

Id. Puskás István.

Nyilvános köszönet és számadás a kolozsvári nyomdász ifjuság által 1883. február 10-én rendezett táncszárműről. Bevétel volt 92 ftr 25 kr. Kiadás 76 ftr 25 kr. Maradt az egylet javára 16 ftr. Felülfizettek: Békésy Károly 10 ftr. Korbuly Bogdán 5 ftr. Gamauf Vilmos 5 ftr. Stein János 5 ftr. Magyar Mihály 3 ftr. Mihály László 3 ftr. Stratzinger Gusztáv 2 ftr. Lakatos Károly 1 ftr 50 kr. Petelei István 1 ftr. Naschitz Gyula 1 ftr. Kili Miklós 1 ftr. Vogel Károly 50 kr. Marusan István 50 kr. Kovács Jánosné 50 kr. Nagy Emil 20 kr. N. N. 15 kr. Czako Lajos 40 kr.

Fogadják a nemes szívü adakozók forró köszönetünket. Kolozsvárt, márcz. 16. Pongrácz Antal, r. b. pénztárnok.

Gyászrovat.

Alólirottak a szülői szív legmélyebb fájdalommal tudatják, hogy forrón szeretett egyetlen kis leányuk Simon Erzsike, folyó évi márczius hó 15-én, reggeli $9\frac{1}{2}$ órákor, életének 6-ik évében, agyvelőgyulladásban, három heti kinos szenvedés után megszűnt élni. Kolozsvárt, 1883. márczius hó 15-én. Simon Ferencz és neje Ajtai Borbála, mint bánatos szülők. Özv. Simon Józsefné, mint nagyanya és a testvérek és rokonok.

!degenek névsora.

(Márczius 17-én.)

Hungaria-szálloda.

Kraus Lajos keresk. Bécs. Molnár Mihály keresk. Pécs. Stadler J. keresk. Bécs. Heinezhimer J. keresk. Mannheim. Löwensohn M. keresk. München.

Nemzeti-szálloda.

Rathauer J. ut. Budapest. Felföldi Elek jószág. M.-Ludas. Reudelschuber W. ut. Neufschatel. Gommermann E. keresk. Heilbronn. Klein Emil utazó Bécs.

Biasini-szálloda.

Dr. Mihelye József h. ezredorvos Segesvár. Dr. Váradi Antal ügyv. Debreczen. Veress Dénes alispán Torda.

CSARNOK.

Egy szó.

Ebers György regénye.

Fordította:

Kacziány Géza.

(Folytatás.)

HUSZONNYOLCZADIK FEJEZET.

A bosszuálló.

A németalföldi honfiak tekintélyes tömege, de csak egy hamarában összehittott csapat a harczvezetők spanyolok tiszacsalátsen tönkre mentek.

Ulrik a maga részéről elkövetett mindent, hogy a gyors győzelmet kivívja, s régi vezére a Romero ezredes, Mendoza, a lovasság bátor vezére s a többi tiszt úgy üdvözölte őt, mint közéjük tartozót. Miután e magasrangú katonák szintén szándékoztak lettek, Ulrik pajtasuk lett nekik, s teljességgel nem átalották közreműködését igénybevenni azon csapás elérésére, mit Antwerpen ellen terveztek.

Az eletto vakmerően vetette magát mindig a tűzbe, s a hol csak járt, övéi lelkesülten üdvözölték s a halálig tartó hűséget esküdtek neki.

Ulrik úgy járt-kelt, mintha a szél szárnyai emelnék, a lélekzés is szinte gyönyör volt neki. Egy fejdelem sem érzé a növekedő hatalom gyönyörét oly teljesen, mint ő. Este a csatanyerés után dús lakománál ült Romeroval, Mendozával, Vargassal, Tassissal egyetemben, másnap reggel pedig a foglyokat vezették eléje, kiket csapata ejtett.

A diákok, polgárok és parasztok kihallgatását hadnagyrára bízta, azonban volt ott három nemes ur, kiktől gazdag váltságdíjat remélhettek. A két idősebb beleegyezett abba, a mit tőlük kívánt, a harmadik, egy magas férfi, délezzeg lovagruhába öltözve, maradt utoljára.

Ezzel neki magának is meggyűlt a baja a csatában, mert a lovag egészen hozzá vágott magának utat, s komoly tusára került a sor közöttük; az eletto még nem is mondhatta győzelmesnek magát, midőn egy puska lövés leterítte ellenfele lovát.

A lovag most felkötve hordá karját. Pánczéján és vállvasán diszes művü nemesi címer ragyogott.

Téged a ló alól huztak ki, szólt az eletto. Derekasán forgatod kardodat.

Spanyolul mondá e szavakat, a lovag azonban vállat vonva németül válaszolt:

— Nem tudok spanyolul.

— Tehát német, szólt Ulrik anyanyelvén. Hogy kerülsz te a németalföldi lázadók közé.

A lovag bámulva tekintett az elettora. Ez azonban nem sok időt hagyott neki a bámulásra, hanem folytatá:

— Tudok németül. Válaszol?

— Dolgom volt Antwerpenben.

— Dolgod? S miféle.

— Ez csak rám tartozik.

— Helyes. Menjünk tehát az udvarias hangból másba át.

— Nem, uram. Én vagyok a legyőzött, felelni fogok.

— Tehát?

— Szöveteket kellett vásárolnom.
— Kereskedő vagy talán?
A lovag tagadólág rázta fejét s mosolyogva válaszolt:
— Várunkat építők föl újra egy égés után.

— S most szőnyegekre és szövetekre volt szükséged. Gondoltad tán, hogy tőlünk szákmányolhatsz?

— Aligha, jó uram.

— Mi vitt tehát ellenségeink közé?

— Floyon báró anyám családjával rokon. Ő ellenetek vonult s miután az ő ügynémi leg az enyém is...

— S miután szeretsz veszekedni, kedved telt benne, hogy láncsát törj velünk.

— Igazad van.

— Nem is rosszul dolgoztál. Honnan való vagy?

— Hisz tudod, Németországból.

— Az egy kissé nagy.

— A Feketeerdőből, a svábhegyről.

— Neved?

A fogoly hallgatott, Ulrik azonban a lovag pánczéjának címerét vizsgálva, jobban szemügyre vette őt. Ajkai körül sajátságos mosoly játszadozott, majd egészen közel lépve hozzá, megváltozott hangon mondá:

— Azt hiszed úgy-e, hogy Frohlingen gróftól Navarrete majd akkora váltságdíjat követel, mint a mekkorák földjei és erdei?

— Te ismeresz engem?

— Talán, Lipsz gróf.

— Terrington!

— Aha! Látszik, hogy a klastromból egyenesen a táborba mentél.

— A klastromból? Honnan tudod ezt, uram?

— Régi ismerősök vagyunk, Lipsz gróf, nézz csak jól a szemembe!

A másik vizsgálva nézegette meg az elettot, aztán fejét csóválta:

— Eleintén úgy tetszett, mintha ismeretek volna, de én soha sem voltam Spanyolországban.

— De én voltam a sváb földön, s még ez időből adódas vagyok. Elég nagy lenne-e a te váltságdíjad arra, hogy egy beütött toronyablak árát megfizethesd belőle?

A gróf kerekre nyitá szemait, arca egyszerre földerült, megragadta az eletto jobbját és őszinte örömmel kiáltá:

— Te, te — te vagy az, Ulrik! Átkozott legyek, ha tévedek. De, ki az ördög gyantotta volna a spanyol elettoiban a feketeerdői fiúcskát!

— S hogy mégis az vagyok, maradjon ez kettőnk titka egyelőre, szólt Ulrik, kezét nyújtva a grófnak. Te hallgatni fogsz és szabad vagy. A váltságdíjad fedezi az ablakot.

— Szent szűz, ha valamennyi ablak olyan drága volna a klastromban, hogy hízának még akkor a barátok, — kiáltá a gróf. A német szív mindig csak az marad, még spanyol kabátban is. Mily szerencse, valóságos disznó szerencse, hogy Floyonnal vele jöttem; — s atyád és Ruth, mily szerencse!

— Tudod talán... atyám halva, régóta halva, szólt sötétlen Ulrik.

— Halva? kiáltá a másik. És régóta? Három hete csak, hogy állójje előtt láttam.

— Az atyámat? Üllőjénél? És Ruthot? dadogá Ulrik elsápadva, s lelkeztelen elakadt.

— Élnek hát, persze, hogy élnek. Antwerpenben találtam rájuk megint. Olyan páncélt kovácsolt nekik, mint senki más. Hogy az ördögbe lehet az, hogy te Schwab mesterrel, a fegyverkovácsról nem hallottál semmit.

— Schwabról, Schwab az én atyám?

— Valósággal a te öreged. Mennyi ideje is már! Tizenhárom éve, akkor tizenhat voltam. Akkor láttam utoljára, s az első pillanatra felismertem mégis. Persze, persze azt az órát, mikor a szegény néma asszony a zsidó melőlől kihuzta a nyilat, életemben soha se felejttem. A mit akkor az erdőben láttam, úgy a szemem előtt áll most is, hogy akár megfoghatnám.

— Az atyám él, nem ölték meg, kiáltá az eletto, s csak most kezdett örülni igazán a megrázó hírek. Lipsz, ember, Fülöp te! Anyámat is megtaláltam, s most az atyám! várj csak, beszélék a hadnaggyommal, hadd helyettesítsen, s aztán te, meg én, ketten Lieber lovagolunk, ott aztán mindent elbeszélés, elmesélsz. Szent szűz, köszönöm neked, ezer köszönet! Atyámat viszontlátom, atyámat!

Az éjféltől reggelig az egykori iskolatársak még mindig Lieber oroszánvendéglőjében üldögéltek pohár mellett. Az eletto nem győzött kérdezősködni, Fülöp gróf örömet válaszolt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Komlótermelés ügye.

Sz.-Keresztur, márcz. közepén.

Erdély nagy fejedelmének, a nagy Bethlen Gábornak országlása idejéből sok neveze-

tes harcztéri és diplomáciai sikert jegyzett fel számunkra a történelem.

Mindazon sikerek hétköznapi dolgokká törpülnek azon nagy diadal előtt, melyet felettünk aratott a nagy fejedelemnek, ha talán nem is épen szellemi, vagy vér, de mindenesetre teljes szívvel, a két küllőmögének ez időszerinti főispánja, gróf Bethlen Gábor ur.

Leírom e diadal történetét, hogy ezen fontos dolog agyonhallgatás miatt ki talánjon maradni azon történelmi okmányból, mely annak idején hivatalos és ókori megyék kormányzásának történetét megörökíteni.

És nehogy ezen fontos dolog a nagyhulámokat vető, világraszóló események által eliszapoltsák, sietek annak megírásával.

*

A szives olvasó emlékezhetik arra, hogy megyénk közgazdasági előadóját egy komlótermelő-egylet megalakítása céljából január 28-ára hozzáuk értekezletet hívott volt egybe. Említve volt az is, hogy az értekezlet megtartatván, a megvitattott alapszabályok a földmiv. ipar- és kereskedelmi minisztériumhoz beértesítés végett fel is terjesztettek.

Akkor megírtam volt azt is, hogy az értekezleten gróf Bethlen Gábor főispán urnak egy átirata is olvastatott fel, melyben felszólított volt, hogy alakulási szándékunkkal hagyunk fel, s csatlakozzunk egy általa alakítani célzott együlethez Segesvár központtal.

Azon alkalmakkal igyekeztem megértetni a gróf urral, hogy ajánlata főképp azért nem fogadtatott el, mert régi óhajtatunk a szászok fenhatósága alól magunkat emancipálni és e cél szemünk előtt tartásával a gróf urat úgy, mint minden saját fejével gondolkozó magyar embert, saját és nemzetünk érdekében magunk között óhajtatunk látni.

A gróf ur nem tudott minket capacizálni, tehát kisebbségnek tartotta magát általunk kapacitálni. Ezért szives adjonistenünk-re azon fogadjistennel választott: csak azért is.

*

Ezen választ a „Gábrinus” című folyóirat ez idei 4-ik számából volt szerencsénk a sorok közül kiolvasni.

A nemes gróf ur mult hó 8-án az általa alakítani célzott egyület megalapítására az értekezletet megtartotta. A közlemény szerint jelen volt ott honoratior és iparos szász 32.

A 33-ik szász volt egy magyar szolgabíró. A 34-ik az elnök főispán gróf ur.

Az alapszabályok, ha kissé zajos tanácskozás után is, de elfogadtattak.

Az értekezlet, természetesen, ékes német nyelven folyt. Az elnök gróf ur pedig aligha terrorizálta őket a magyar nyelv használata által. Mi legalább ilyesmiről nem hallottunk.

Hallottunk azonban olyasmiről, hogy a gróf ur az alapszabályok megerősítésének sürgetése céljából szívélyesen fáradozott volna Budapestre. — Hogy ezért ment volna csak, az nem bizonyos, de hogy az általunk alakított egyület és saját tervezte egyelőre fellet tárgyalnia kellett, azt a tények igazolják. — És hogy diplomáciai eljárásának velünk szemben sikere, jobban mondva, diadala leti, azt nem tagadhatjuk.

*

Értekezletünk, az egyület méltányosan és jogosan kérte az első erdélyi komló-egylet címén megerősíteni.

Elsőnek kértük azért, mert tíz évi idő alatt másnak nem jutott eszébe ilyesmiről beszélni is.

Hogy erdélyi részit is a czimben méltóan foglaltuk, a felől is meg fog győződni a szives olvasó, az alább közlendő név- és lakás-jegyzék átolvasása után.

És dacára kérésünk jogos és méltányos voltának, a miniszter ur nem érezte magát indítva azt megerősíteni, hanem 6281—1883. sz. alatt oda utasította együletünket, hogy az első erdélyi részit czim elhagyásával terjesszen fel más nevet, mert ezen czim nem nek, sem annak az együletnek — a segesváriknak — használni nem engedheti.

*

Ezen leiratot olvasván, gondolkozba estünk a felett, hogy minők lehetnek azon engedmények, melyeket a segesvári Wolffok és Teuschok a szeben Wolffok és Teuschoknál a magyar állameszme érdekében kieszközölni kilátásba helyezhettek, hogy azokért a főispán gróf urnak a magyar érdekekkel szemben a szászok érdekeit kellessék, habár oppor-tunitási okokból támogatni.

A középiskolai törvény feletti discussio alkalmával a Wolff képviselő ur nyilatkozta kiábrándította azokat, kik ilyesmit képzelné is mertek. Azt, hogy a gróf ur ez ügy támo-

gatása által a Wolff ur által kilátásba helyezett szabadító elejébe akarjon ilyesmi által zabozni, annak még gondolatát is visszautasítjuk.

Egyetlen engedmény a szászoktól, melyre hosszas kutatás után rájöttünk az, hogy a Gambinus nevű német folyó iratban Héjjasfalva nevű törsgyökere magyar falut nem mint a szászok nevezni szokták Teufelsdorfnak, hanem igaz nevén írta ki a segesvári Wolff ur. Ez is sok tőle!

*

A czim helyett, nehogy a szászok viszatetszését még inkább ingereljük, s általa a magyar állameszme kárt okozzunk, négy czimet terjesztettünk fel, hogy abból a minisztérium erősítse meg azt, melyet a viszonyokkal compatibilisabbnak talál.

A czimek ezek:

1. Humulus Lupulus egylet.
2. Erdélyi részit magyar komló-egylet.
3. Transsilvania komló-egylet.
4. Excelsior komló-egylet.

(Vége köv.)

— **Állategészségügy.** Márcz. 6—13-ig terjedő időről szóló hivatalos kimutatás szerint, Magyarország egész területe marhavészmentes. Hasonlag marhavészmentes egész Európa, Románia és Oroszország kivételével.

Egyéb ragályos betegséget illetőleg, az erdélyi részekben van: takonykór: Nagy- és Kis-Küküllőmegyékben; rühkór: Nagy- és Kis-Küküllő-, valamint Szebenmegyékben.

Kolozsvártt ragályos betegség nincs.

Heti jelentés a budapesti gabonatözsdeiről.

(Steiner József és társa termék, gabona és bizományi cég jelentése.)

Budapest, márcz. 16.

Csendes irányzat mellett csak mérsékelt forgalmunk volt. Az árakban lényeges változások nem történtek. Határidőkben részint fedezeti, részint vélemény-vásárlások következtében nagy forgalmunk volt.

Sikerült külföldön a magyar burgonya iránt érdeklődést kelteni, bizonyára érdekelni fogja gazdaközönségünket, hogy az első burgonya keleti szállításainkat az angol, belga és

hollandi piacokon, hol eddig nem volt bevezetve, burgonyáinkkal siker arattunk, és remélhető, hogy solid elbánás mellett rendes kereskedelmi cikkek válnak.

Buza csendes, változatlan. Mai árjegyzéseink: Tiszavidéki, Pest és Fehérmegyei 78—79 kls 9-85—10, 79-80 kls 10-15—10-30, 80—82 kls 10-40—10-60, bányai 25, bányai 15, északmagyar 40, üszögös fajok még további 40—45 krral olcsóbban fizettetnek. Kötések tavaszra 9-60, őszre 10-24.

Rozs csendes. Elsőrendű 7-30, közepes 7, oláh 6-75.

Árpa szilárd. Takarmány 6-90—7-40, maláta 7-25—8, sörfőzdei 8-50—9.

Tengeri emelkedő 6-20—6-40 kelt. Kikinda 5-60, kötések máj-jun. 6-38.

Zab szilárd, 5-80—6-75 minőség szerint. Tavaszra 6-50, őszre 6-55.

Burgonya élénk keresletnek örvend, kiviteltre 2-60-ig kelt.

Repcze aug.-sept. szilárd 14¹/₈. Vadrepcze szilárd 7-25—7-50.

Kendermag 13—13-50. Lenmag 12 ft. Mohármag 13 ft.

Köles takarmány 4-50, kásának való 6-20—6-70.

Köleskorpa zsákostul 2-35. Kölesdara 5-20.

Takarmánybukkony (buzából trierözött) 3-20, vetni való 8-50, zabbal kevert 7-75. Kása zsákostul 11—11-50.

Bab szilárd, dunavidéki 9—10, erdélyi 9-25—9-75, barna 9-50—10, tarka 7-50, törpe 12-25, barna 10-50.

Pénzelőleget 5 kamatra nyújtunk ügyfeleinknek beraktározott árukra és feladási vévényekre. Az előleg minden városban felvehető, hol pénzügyintézet létezik.

Zsákkölcsöndíjt hetenként darabonként ³/₄ krt számítottunk hozzáunk küldendő árukhöz.

Közraktári illeték átmeneti forgalomban 100 m. után. Az osztr. államvasut közraktáraiban 5-25. Fővárosi közraktárokból 7-05 frt.

Felelős szerkesztő:

AJTAI K. ALBERT.

Laptulajdonosok:

K. PAPP MIKLÓS ÖRÖKÖSEL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Végrehajtási ár. hirdetmények.

Sz. 246—1882. Hirdetmény. (208 1—1)

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezen közhírré teszi, hogy az abrudbányai kir. járásbírószág 2025—1878 számú végzése által abrudbányai kereskedő: Bolosn Dénes felperesnek tordai ügyvéd Moldován (Moldován) Ananiás és neje Ludovika alperesek ellen 184 frt 10 kr tőke, ennek 1878. év július hó 11-ik napjától számított 6%, kamatai és eddig összesen 49 frt 30 kr perköltség követelés erejéig elrendelt végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 350 frtra becsült egy fejős bíval borjával, egy bíval tino, egy bívas kanca, egy bívas paripa, két szíjuhám gyepölökkel együtt és egy két ló után való csinos kocsiáll áll ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2414—1882. sz. kiküldést rendelő végzés folytán Tordán a kir. járásbírószág székhelye előtti piaci téren leendő eszközzésére 1883. április 7-ik napjának délelőtti 9¹/₂ órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsárón alul is eladatni fognak.

Alárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Tordán. 1883-ik évi március hó 14-ik napján.

LUKÁCS SÁNDOR,
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 420—1882. Hirdetmény. (210 1—1)

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében közhírré teszi, hogy a bécsi es. kir. kereskedelmi törvényszék 1882. évi 183,426. számú végzése által bécsi J. C. Machanek és társa cég jávára abrudbányai kereskedő Szabó György ellen 109 frt 79 kr. tőke, ennek 1881. évi október 21-ik napjától számított 6%, kamatai és 108 frt 98 krajczár tőke, ennek 1881. évi október 11-ik napjától számított 6%, kamatai és eddig összesen 21 frt 42 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 480 frtra becsült, u. m. 1-ör 20 mássa ráfvas, 2-ör 20 mássa zafrolemez, 3-ör 5 mássa malomtengely, 4-er 5000 szarufaszeg, mint ingóságok, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az abrudbányai kir. járásbírószág 1882. évi 2142. számú kiküldést rendelő végzése folytán Aburdányán alperes kereskedési helyiségében leendő eszközzésére 1883-ik évi március hó 28-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitétik. Venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében becsárón alul is eladatni fognak. A netaláni elsőbbségi igénylők felhívattak, hogy jogaikat az idézett t. cz. 111. és 112. §-ai szabályain érvényesítsék.

Az alárverezendő ingóságok vételára készpénzben lesz kifizetendő a leütéskor azonnal.

Kelt Aburdányán, 1883. évi március hó 14-ik napján.

SUBA JÓZSEF,
bir. végreh.

Sz. 57—1883. Hirdetmény. (211 1—1)

A városi kir. bíróságnak f. évi február hó 24-ről 766—1883. sz. a végzése folytán az Almásy Sámuelnek Waha Ferencz és neje Mari 200 frtos ügyében f. évi február hó 12-én lefoglalt és 306 frtra becsült házi butorok alárverezése határnapul f. évi március hó 29-én reggeli 9 óra tűzetik ki a gabnátérre, miről a felek értesítettek.

A kir. bírósági végrehajtótól

Kolozsvárt, 1883. március 10-én.

SZABÓ KÁROLY,
b. végrehajtó.

Birtokrendezési hirdetmények.

Sz. 1151—1883. Hirdetmény. (201 3—3)

Ezennel közhírré teszem, hogy Darlatz község általános határtagó-sítási ügyében az előmunkálatok megkezdése s jelesen a felek képviseletének rendezése, a működő mérnök megválasztása és a költségelőirányzat elkészítése végett határidőül folyó 1883. évi április hó 16-ik napjának délelőtti 9 óráját Darlatz községbe a helyszínére tűztem ki. Mire az összes érdekelteteket oly figyelmeztetéssel idézem meg, hogy kimaradásuk az eljárás megtartását nem fogja akadályozni.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék nevében. Erzsébetváros, 1883. évi március 3-án.

SZÉKELY MIKLÓS,
eljáró bíró.

Sz. 1155—1883. Hirdetmény. (204 2—3)

Hortobágy (Körnezel) községe legelő elkülönítése perügyében a működő mérnök bejelentése — a törvényszéknek Várárhelyi János eljáró bíró irodájában a tárgyalás 1883. évi március hó 22-ik d. e. 9 órája tűzött ki, melyre azzal idéztetnek meg, miszerint alkalmas mérnökökről gondoskodjanak.

A nagyszebeni kir. törvényszék 1883. évi február hó 26-án tartott üléséből.

Sz. 1154—1883. Hirdetmény. (205 2—3)

Nucset (Szent-János) községe legelő elkülönítése perében a működő mérnök bejelentésére ezen kir. törvényszéknek Várárhelyi János eljáró bíró irodájában, a tárgyalás folyó évi március 22-ik d. e. 9 órája tűzött ki, melyre érdekelt birtokosok megidéztetnek azzal, hogy egy működő mérnökről gondoskodjanak.

A nagyszebeni kir. törvényszék 1883. évi február hó 26-án tartott üléséből.

Miraculo-Injectio

és labdaosok Dr. Müller ezredorvostól, pár nap alatt gyógyít veszély nélkül **hugycső-kifolyást** régi idült **hugyhólyag** bántalmakat, azonnal minden utóbaj nélkül. Az injectio ára 1 frt, a labdaosoké 60 kr. Posta és pakolásért 25 krral több.

Testi gyöngeségek

pallutiók, tehetetlenség, idegbántalmak minden nemeire u. m.: ké- és lábrészkedés, vérszegénység, hátrgerinc-fájdalmak s minden utóbajok gyökeresen kigyógyíttatnak jótállás mellett Dr. Müller ezredorvos világhírű Miraculo készítményei által. Ára az Ujjalkotási pornak 1 frt 60 kr., a Miraculo-Balzsamnak 1 frt 50 kr. Posta- és csomagolás-díjért 25 krral több.

Egyedül főraktár osztrák-magyar országon **Szt. György gyógyszer-tár Bécs, V. Wimmergasse 33.** (hová az írásbeli megrendelések is küldendők).

Gyors gyogyeredmény és a gyógyszer-ek ártalmatlansága garantirova van. Szétküldés közvetlenül történik. Valódi csak az, melyen a „Szent György” védjegy és „Dr. Müller Oberstabsarzt” aláírás látható. (43 5—8)

Novák Victornál

Kolozsvárt

LAGUAYRA KÁVÉ

finom, kilója 1 frt 25 kr.
4¹/₂ ko. bérmentes posta csomagokban 1 frt 31 kr.

Kapható továbbá:

Jáva, Portorico, Ceylon, Cuba és Gyöngy-kávé

a legutányosabb árak mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és a legnagyobb gondal eszközöltetnek.

(175 4—4)

Férfigyengeség, idegbetegségek, titkos fiatalok vétek és kicsapongások.

Dr. WRUN

Peruin-pora

(perui növényekből).

A peruin-por **egyesedül képes** megszüntetni a **nemi és nemzörőség** minden gyengeségét és úgy a **tehetetlenséget** (férfigyengeség) a férfinnél, valamint a nők **magtalanúságát** elenyésztetni. Hasonlólag csaltalan a peruin-por a **nedv- és vérvésztes** által okozott **erőtleneségnél**, nevezetesen a **kicsapongások, önfertőzés, éjjeli magkiömlések** (mint a tehetetlenség egyedül oka) következtében keletkezett **gyengeségi állapotokban**, továbbá idegbetegségek ellen, mint: érzékgyengeség, a testierő hanyatlása, keresztcsont- és hátrgerinc-fájdalmak, migraine, bágyadság, kedély-lehangoltság, makacs dugulás, a kezek és lábak ideges rángása, vérszegénység sat.

A fenn elősorolt betegségeket egyetlen, eddig a gyógytan által ismert szer sem gyógyítja meg oly biztosan és tökéletesen, mint **Dr. Wrun peruin-pora; az ártalmatlanságra nézve kezesség vállalattatik.**

Egy doboz ára pontos leírással 1 frt 80 kr.

Kolozsvárt: Székely Miklós gyógyszerésznél

Főügynök Bécsben: **Gischner A. okl. gyógyszerész** II. Kaiser Josefstrasse 14. (171 3—24)

Férfi Divat Czikkek

leszállított árban

Építkezés következtében üzlethelyiségemből ki kell költöznöm, ennek folytán a raktáron levő

Kalapok, Czipók, Nyak- és Zsebkendők, Galériók, Kézelők, Harisnyák, Eső-Ernyők

s minden más cikkek árát

tejemesen szállítva

ajánlom a t. n. ér. közönség figyelmébe

Ifj. Csiky József,

főter, Plebánia-épület. (183 3-3)

megküldött könyv

A nekem nagy szolgálatokat tett, mert nemcsak én, a ki már teljesen reménytelen valék, hanem számos ismerősöm is a benne foglalt tanácsoknak köszönhetik egészségük helyreállítását. — Ezeket írja egy szerencsésen kiépült a „Dr. Airy gyógymódjáról”. E 416 lapra terjedő kitűnő munkában nemcsak a betegségek leírása foglaltatik, hanem egyszerűen oly gyógyszerek is vannak felsorolva, melyek tényleg jóknak bizonyultak, úgy hogy a beteg a felesleges kiadásoktól mentve van. Egyik szenvedőnek sem kellene tehát elmulasztani e könyv megszerzését, mely Richter kiadó-intézetében Lipcsében jelent meg. E könyv 75 kr. beküldése mellett **Gorischek K.** egyetemi könyvtáros által (Bécs, I. István tér 6. sz.) kívánatra bérmentve küldetik meg,

(771 7-7)

Főter, Plebánia-sor 14-dik szám.

Cselédek

— jó bizonyítványokkal ellátva —

Elhelyező Intézetemben folyton találhatók.

ASZPISZ JAKAB

(212 1-*)

főter, Plebániasor, 14. sz.

TAVASZI IDÉNYRE

dús választékban megérkeztek,

LEGOLCSÓBB ÁRBAN KAPHATÓK

BETEGH PÉTER

női pipere üzletében Kolozsvárt, főter

a legdivatosabb diszitett és diszitetlen kalapok, kalap formák és hozzá tartozó diszitő kelmék, kalap-fátylak, legyezők, keztük és számtalan legutolsó divatu pipere tárgyak.

Nagy raktár

menyasszonyi koszorúk és fátlyakból, Batist- és len-hímzésekből, a legjobb fajta és állású miederekből.

Gyári raktár

por-köpeny, Jaquet, és mantillokból, naper-nyók- és diszitetlen kalapokból.

Egy kitűnően képzett varrónővel (MARCHANDE DE MODES) rendelkezvén, ki csupán csak üzletem részére van elfoglalva, lehetségesé teszi a szakmához tartozó divatcikkeknek tisztítási és alakítási diszítéseket sat. hihetetlen gyorsaság- és pontossággal eleget tennem.

Szalmakalapok formázását, tollak takarítását és festését csak e hó 31-ig fogadhatom el.

Női ruháknak a legbiztosabb elkészítését a legutolsó divat szerint egy ruha-derék és az elő-hossza beküldése után, felelősség mellett elkészítem.

(209 1-*)

Teljes tisztelettel

BETEGH PÉTER.

VILÁGRASZÓLÓ

POSTA-KÜLDEMÉNY

HAMBURGÓL.

Kávé—Thea.

Postán bérmentve pakollással együtt mint tudva van valódi jóízű áru 5 kilós zacskókban utánvét mellett

frt. o. é.

Rio, finom erős . . . 3.45

Santos, szapora erős . . . 3.60

Cuba, ff. zöld erős . . . 4.10

Ceylon, kékes-zöld erős . . . 5. —

Arany-Jáva, kiváló finom szelid . . . 5.20

Portorico, delicat finom ízű . . . 5.40

Gyöngy kávé, legf. zöld . . . 5.95

Jáva, nagyszemű, erős, delic . . . 5.95

Jáva Ia, nemes, kitűnő . . . 7.20

Afr. gyöngy Mocca valódi tüzes . . . 4.45

Arab Mocca, nemes valódi tüzes . . . 7.20

Különösen kedvelt finom ízű

Stambul kávé keverék 4.70

Thea per kilo. Congó ff. 2.80

Suchong, ff. . . 3.50

Családi thea, kiváló finom 4. —

Táblaris kiváló f. p. 5 k. 1.40

Sago gyöngy, 5 klo. . . 1.90

Kimerítő árjegyzék gyarmatárak, szeszek és delicatésekről ingyen és bérmentve. (130 5-18)

A. B. Ettlinger, Hamburg.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),

hol jól felszerelt termet fog nyitni. Irásbeli megrendelések (a mértéknek centiméterben való megnevezése által) a legpontosabban teljesíttetnek. A mérték a ruha felett veendő és megnevezendő: 1. a mell- és hát kerülete, a karok alatt; 2. a derék kerülete; 3. a csipők kerülete; 4. a hossz a hónaljtól a derékig. (189 2-4)

A fűzők ára, valódi halálból:

frt 8, 10, 12, 14, 16, 18.

Vidéki megrendelések értékkiegyenlítése utánvétel után történik.

Kitűnő szabású és jó minőségű

Női fűzők

készíttetnek

WEIGL JOHANNA által

BUDAPESTEN.

Jelenleg lövöldetér 3-ik szám,

f. évi május 1-től:

Városház-tér 9-ik sz. (Harisch-Bazár),